

BUDOUCNOST CÍRKVE

Jak dnes hlásat a předkládat
víru? Otázky a výzvy –
André Fossion

Ars celebrandi - okrajová,
alebo aktuálna téma? –
Anton Konečný

Kázání arcibiskupa na slavnost
Božího Těla

Týden v Taizé

Diecézní setkání mládeže

I. mezinárodní setkání mladých
katolíků pro společenskou
spravedlnost

Mladý člověk a společenské dění

2

květen
2013

EDITORIAL

Milí čtenáři,

otevřeli jste další číslo našeho časopisu *Budoucnost církve*.

Jak dnes hlásat a předávat víru? Tuto otázku si asi každý poctivý křesťan někdy v životě položil. Do rubriky formace jsme proto zařadili, věřím, inspirativní podněty v článku André Fossiona. *Ars celebrandi* – okrajové nebo aktuální téma? Liturgie je určitě velkým uměním, které začíná v srdci kněze. V případě, že stojíme tvář v tvář mladým lidem, pak je důležité, aby je liturgie vtáhla do svého nitra. Více v článku pana profesora Mons. Antona Konečného.

Dne 30. května budeme slavit Slavnost Těla a Krve Páně. Na dalších stránkách přinášíme kázání arcibiskupa Mons. Renata Boccarda z této slavnosti v roce 2011.

Týden v Taizé, diecézní setkání mládeže s biskupem v jednotlivých diecézích, jak vše probíhalo, přinášíme v rubrice informace.

Ještě jednou připomínáme, že v době oslav Světového dne mládeže v brazilském Rio de Janeiro se bude konat Národní setkání mládeže v Ružomberku na Slovensku (26. – 28. červenec 2013). Přihlášky a více informací na <http://www.rio13.sk/r13>.

Děkujeme Vám za Vaši přízeň. Velikonoční radost, ať ve Vás zůstává

Zdeňka Jakešová

BUDOUCNOST CÍRKVE, časopis pro podporu pastorační mládeže. Ročník XX., číslo 2. Vychází 5x ročně.
Vydává: Asociace křesťanských sdružení mládeže, o.s. a Sekce pro mládež České biskupské konference,
Thákurova 3, 160 00 Praha 6.

Redakční rada: SCS. Lic. Kateřina Regendová, P. ThDr. Jan Balík, PhD., P. Mgr. Roman Kubín.

Šéfredaktor: P. ThDr. Jan Balík, PhD.

Redakce: Zdeňka Jakešová, Marie Světníčková, Anna Brabcová a Josef Čaban.

Adresa: Thákurova 3, 160 00 Praha 6, tel.: 220 181 739, mladez@cirkev.cz.

Grafika: Martin Vocet

Grafika obsahu a sazba: Milan Čok

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Frýdek-Místek

Registrace MK ČR E 18746. ISSN 1803-8131.

Objednávky přijímá redakce časopisu. Rozšiřuje se bezplatně.

OBSAH

Editorial	2
Jak mě Bůh volal (Úvodník – br. Nehemiáš)	3
Jak dnes hlásat a předkládat víru? Otázky a výzvy	4
Ars celebrandi – okrajová, alebo aktuálna téma?	18
Kázání arcibiskupa na slavnost Božího Těla	23
Týden v Taizé	26
Diecézní setkání mládeže	29
I. mezinárodní setkání mladých katolíků pro společenskou spravedlnost	34
Mladý člověk a společenské dění	36
Tipy od Paulínek pro ty, kdo pracují s mládeží	38

JAK MĚ BŮH VOLAL

Bůh nás volá stále. Jeho volání je každodenní, ale také se občas objeví nějaké výjimečné, které si potom pamatujeme dlouhou dobu nebo dokonce po celý život.

V milostivém létě 2000 jsem se účastnil Světového setkání mládeže v Římě. Tenkrát jsem hledal Boha více ‚venku‘ a On na mě zatím trpělivě čekal ‚vnitř‘. Byl ve mně zatím, tím ne příliš známým, diskrétním hostem; který však umí v srdci vytvářet vnitřní ticho i uprostřed hluku velkoměsta; dává pokoj při utrpení; radost ve zkouškách a sílu k následování, navzdory naší slabosti a pochybnostem. Naš dobrý Bůh, který nakonec paradoxně dokáže vytežit dobro i z našich slabostí, mě i uprostřed mého brblání a odmítání jeho nepředstavitelné lásky, dovedl až k pátku, který si od věčnosti připravil a myslél na něj, už při počtí mého života.

Tedy ten pátek odpoledne, jsme se v Římě chtěli dostat na společnou křížovou cestu s papežem Janem Pavlem, začínající v Koloseu; a myslím kvůli ucpanému metru a omdlívajícím lidem, nám opět nevyšel plánovaný program. vzdali jsme to a trochu naštvání, avšak i s jistou nadějí jsme zamířili do našeho centra při bazilice Svatého Kříže, kde měla proběhnout večerní křížová cesta. Pamatuji si odtud i konkrétní detaily; ostatky

sv. kříže – hřeb, tabulku; též vyhřátou dlažbu, na níž jsem klečel... Stejně tak detaily svého prožívání Pánova oslovení, si pamatuji až dodnes. Přestože jsem okolo tří let vedl s Bohem dialog, anebo ho i odmítal se slovy, že já přece nebudu, nemůžu být řeholníkem; tak On mě nyní, během těchto okamžiků úplně přesvědčil, že právě mě si vyvolil. Vnímám jsem tehdy zřetelně, že odmítnout tuto jeho nabídku, by znamenalo pokazit si štěstí, které pro mě připravil. A tak jsem ve víře řekl Kristu ano. I přes různé těžkosti, toho dnes po necelých 13 letech nelituji. Zbytek setkání, zvláště noční vigílii, jsem pak pochopitelně prožil ve veliké radosti a vděčnosti.

Co tímto krátkým svědectvím chci říct? Že Ježíš žije a překvapivě působí v našem životě, i ve zdánlivě na první pohled nepříznivých situacích; často je dokonce umí výborně použít pro dobro, které zamýšlí. Pán nepotřebuje z naší strany ideální podmínky, stačí mu naše upřímná odpověď na jeho volání, když k nám přichází se svou nabídkou. Je mu jedno kde jsme, působí všude a nejvíc mu to umožníme tehdy, když ho milujeme, toužíme po Něm a chceme být s Ním, ať jsme kdekoliv na zemi.

br. Nehemiáš, kapucín

JAK DNES HLÁSAT A PŘEDKLÁDAT VÍRU? OTÁZKY A VÝZVY

André Fossion

Víme dobře, že dnes žijeme ve světě, který umírá, i ve světě, který se rodí. Dlouhodobá kulturní změna se týká všech oblastí a samozřejmě ovlivňuje i křesťanství. Nepochybně je tu dnes křesťanství, které umírá, a jak doufáme, také křesťanství, které se rodí. Právě tomu, jak nastupuje obnovené křesťanství, bych chtěl věnovat tento článek. Svůj výklad rozdělím do třech částí. První se bude věnovat novým a nevidaným výzvám, které způsobují krizi křesťanské víry a jejího předávání budoucím generacím. Druhá část si položí otázku, jak tuto krizovou situaci prožívat duchovně: jakou spiritualitu dnes potřebujeme, abychom usnadnili nástup obnoveného křesťanství? A ve třetí části pak navrhuji tři pastorační usměrnění, která mohou k nástupu obnoveného křesťanství přispívat.

MOHUTNÝ VZESTUP SVĚTSKÉHO VĚDĚNÍ

Dvojí sekularizace: veřejná a soukromá

Podle mého mínění prožil západní svět dvojí sekularizaci. První se týká veřejného života. Ta rozhodným způsobem začala koncem 18. století demokratickou revolucí, prosazováním lidských práv a autonomií filosofického rozumu. V nové společnosti, vzniklé jako výsledek modernity, náboženství už nesehrává úlohu, jakou mělo v době *ancien régime*, tj. úlohu fundamentu a orientačního rámce. Jinak řečeno, moderní společnost se vymanila z náboženské a klerikální záštity. Náboženství však nemizí, ale je odkázáno na svobodný souhlas individua ve světě, jenž se stal pluralitním. V předchozím křesťanském období narodit se a být křesťanem znamenalo jedno a totéž. Víra se předávala spolu s kulturním prostředím a byla součástí společných jistot. Nauka se odevzdávala v režimu trojí povinnosti: povinnost věřit pravdám, povinnost dodržovat příkazy a povinnost přijímat svátosti. S příchodem modernity společnost

naopak již nepředává víru, ale náboženskou svobodu občana. To je první účinek sekularizace; zatímco společnost se stává politicky laickou, náboženská víra přechází do sféry svobodného a osobního přesvědčení. Křesťanství ovšem k této emancipaci společnosti od náboženství samo přispělo. V tomto smyslu hovoří Marcel Gauchet o křesťanství jako o „náboženství úniku od náboženství“¹.

Dnes jsme však svědky druhé fáze sekularizace: nejedná se jen o sekularizaci veřejného života, ale i o sekularizaci života soukromého. Samotní jednotlivci se dnes vzdalují od zděděných forem křesťanství, protože již neodpovídají jejich touhám, již nemají smysl, staly se značně nečitelné a dokonce nedůvěryhodné. Dnes jsme skutečně svědky masivního odklonu lidí od institucionalizovaného křesťanství. Příznaky krize jsou zřejmé: zmenšuje se počet praktikujících, méně dětí navštěvuje katechismus, kněžská a řeholní povolání jsou v krizi, společenství stárnou atd.

Je několik důvodů odmítání křesťanské víry. Obvykle jich uvádím pět:

-Bůh je *nevyslovitelný*. To je agnostický postoj. Nevíme a nikdy nebudeme vědět, zda Bůh existuje.

-Bůh je *neuvěřitelný*. To je postoj určité vědecké koncepce, která redukuje skutečnost na to, co je ověřitelné.

-Bůh je *nesnesitelný*. To cítí všichni, kdo se vzdálili od své křesťanské výchovy, protože je tížila jako dogmatické a moralistické jho, které je nenechalo žít a od něhož se osvobodili, aby mohli růst ve svém lidství. Křesťanská víra se jejich lidství jevila jako překážka.

-Bůh je *nečitelný*. Tento druh odporu spočívá v těžkosti chápat cizotu, jinakost nebo komplikovanost slovníku, který je matoucí.

-Bůh je *nezařaditelný*. Zde se ztrácí samotná otázka Boha. Zdá se nemístná. Dá se obejít bez ní a pokojně se usadit v nenáboženském životě.

Těchto pět druhů odmítání je víceméně obsahem toho, co se předává mladým generacím jako dědictví. Utvářejí to, co mladé generace – jako ostatně i my všichni – musíme absolvovat a překonat, aby dospěly ke zralému a osobnímu postoji víry.

Vzestup vědění

Z tohoto odporu ke křesťanskému dědictví vychází nová forma návratu k vědění bez transcendentní pravdy, které má v podstatě na zřeteli individuální i kolektivní blahobyt bez jiného horizontu než jaký představuje přítomný život. Rád zde přebírám analýzu Chantala Delsola z jeho práce *L'âge du renoncement* (Věk rezignace). Jeho teze spočívá v tom, že dnes jsme svědky obnovy způsobů bytí a myšlení, jež jsou srovnatelné s tím, co předcházelo křesťanskému Západu, a to především v buddhismu:

Delsol tvrdí: „Všechno se děje tak, jako by západní lidstvo (platí to přinejmenším pro Evropu) po dlouhém zásvitu světla znovu za-

čalo hledět na své odvěké bůžky ... Odstranění víry v jediného Boha signalizuje nové formy návratu k mýtům a k vědění, které formovaly lidského ducha dříve a jinde.“²

Jsme svědky převrácení veškeré životní vize. Uzavírá se vsuvka monotheismů a mocně se navrací vědění a způsoby bytí, které se zříkají nároku na pravdu, uspořádávají svět, jak nejlépe dovedou, protože on je naší jedinou zbylou uctívanou skutečností, avšak zcela sekulární. Toto vědění ukazuje subtilní rovnováhu mezi stoicismem, epikureismem a panteismem. Stoicismem proto, že neexistuje nic nad tímto světem, v co by se dalo doufat, a je třeba rezignovat před smrtí a před omezeními světa, jakým je ten náš. Epikureismem proto, že v rámci těchto přípustných omezení i tak existuje cesta ke štěstí, která umožňuje, nakolik je možno, projektovat šťastný a slastný život pro sebe, pro druhé i pro společnost. A nakonec panteismem v tom smyslu, že za tímto světem není nic, kromě něho samého; neexistuje nic jiného, co by hovořilo, volalo nebo se mohlo projevat. Je tichý a bezcílný a jsme to my, kdo ho oživuje slovy a plány.

Ve své práci *L'esprit de l'athéisme* (*Duch ateismu*) nás André Comte-Sponville upozorňuje, že je třeba milovat více, ale méně doufat. „Žít umožňuje láska, nikoli naděje“, píše. Je tedy třeba umenšovat své nároky na nějaký smysl, opouštět své naděje a snažit se bez nich lidsky prožívat pragmatický úděl každodenního života. Morálka tak nahrazuje náboženství a vědění nahrazuje víru.

Křesťanství respektované, upozaděné a také určené k překonání

Tento vzestup světského vědění není prostým návratem k antické minulosti. Dnešní vědění se poučilo z historie; zocelilo se v boji za lidská práva a posílilo se přínosem věd. Uchovává si i vzpomínku na křesťanství.

Přijímá z něho základní hodnoty a v tomto smyslu mu zůstává věrné. Prokazuje mu vděčnost a uznání. To, co píše např. Comte-Sponville, se mi zdá pro naši epochu příznačné:

„Přijde mi, že se mohu označit za věřícího ateistu: ateistu proto, že nevěřím v žádného Boha ani v žádnou nadpřirozenou moc, ale věřícího, protože se ztotožňuji s určitou historií, s určitou tradicí a s určitým společenstvím, a to především v těch židovsko-křesťanských (nebo řecko-židovsko-křesťanských) hodnotách, které jsou naše.“³

Pokud však vědění prokazuje respekt ke křesťanství, stejně tak si chce udržet od něho odstup, aby se před ním chránilo. Dnešní vědění si totiž také uchovává vzpomínku na různé odklony, úchytky a perverze, které se projevíly během dějin křesťanství a jejichž hořká příchuť ještě zůstává ve vědomí a dokonce i na těle. Taková hořká příchuť nese jméno dogmatismu, klerikálního poručnictví, předstírané znalosti, přičítání viny, podezření uvrženého na potěšení, nadřazenosti mužů atd. Tyto úchytky se nejeví jen jako něco nahodilého nebo příležitostného, ale zdají se být spojeny s domnělým poznáním, jež nikdy není daleko od touhy po moci a od násilí. V tomto smyslu si chce naše světské vědění držet od křesťanství odstup, chce zachovat společnost jako laickou a ochránit ji před každou hegemonickou mocí. A kromě toho se křesťanství zdá být stádiem, které je třeba překonat, aby se ponechal prostor humanitě méně ambiciózní, která je taková, protože neuznává nic nad tímto světem, a je pokojnější a smírnější. Chantal Delsol dobře popisuje, co je v naší situaci ve hře:

„Svět monoteismu se jeví jako anomálie a my z této anomálie unikáme. (...) To znamená, že bychom byli přízraky vracejícími se do barbarství. Prostě nacházíme více

relativní orientační body, které jsou proměnlivější oproti těm, jichž se všechny lidské bytosti zmocnily, aby mohly žít v dobrých vztazích se svým světem. Tato proměna, která nás nezbavuje kultury, společenského ani morálního života, však transformuje náš vztah ke světu s radikálností, jejíž šíři a důsledky nedokážeme vytušit.“⁴

I když ne všichni naši současníci si kladou tuto otázku na tak radikální úrovni, počítat s ní je užitečné pro všechny. Máme co do činění se změnou sociálně-kulturního paradigmatu. Je to dosud nevídaná situace. Vyzývá nás, abychom ji prožívali s pokorou, smělostí i nadějí a připravili se ve svobodě na vykonání těch změn v lůně církve, k nimž nás může inspirovat věrnost evangeliu, abychom se učili od světa, abychom ve světě dávali zaznívat nabídku křesťanství a nárokovali si, že bude pro naše současníky slyšitelná a žádoucí.

SPIRITUALITA PRO NAŠI MISI V PŘÍTOMNÉM OKAMŽIKU

V situaci, kterou vytváří vědění, jež nahrazuje víru, není vhodné bezprostředně předkládat pastorační perspektivy. Především musíme projít zásadní reflexí o duchovních postojích, které je třeba zaujmout, abychom si nacházeli cestu a s nadějí překonávali takovou nebyvalou chvíli, jako je ta naše. Více než kdykoli jindy potřebujeme dnes pastorační spiritualitu. Evangelizace současného světa začíná u nás, začíná interpelacemi, jimiž se na nás obrací evangelium, a postoji, které zaujímáme vzhledem k němu. Jde o to, abychom na základě rozlišování osvětleného evangeliem umožnili realizaci toho, po čem toužíme my, církve i svět. V této druhé části článku bych proto chtěl navrhnout základní duchovní postoj pro pastýře a všeobecněji i pro všechny křesťany souhrnně při jejich poslání hlásat evangelium.

„Vidět Boha ve všem“

Je to ignaciánská formulace. Objevila se v kontextu silné osobní duchovní krize, jakož i při změně kulturního paradigmatu. Není to nová formulace, ale zachovává si všechny svůj význam právě ve světě prodělávajícím velkou změnu, kdy je křesťanská víra vystavena zkoušce. „Vidět Boha ve všem“ znamená pro svědka, aby poznával ve světě působení Boží lásky. Znamená to poznávat v konkrétním životě Boha, který dává zrod k životu v něm samém, miluje, pozvedá, zachraňuje a vyzývá všechny, aby se stávali sebou samými. S ohledem na to, neměli bychom dnes v našem sekularizovaném světě pronikavěji zaměřovat svůj pohled na rozpoznávání Božího Ducha, který „všechno proniká“⁵ V současné kultuře, kde Bůh není zřejmý pro inteligenci ani potřebný pro život, bychom měli uznávat velikost člověka, jenž se může obejít bez Boha, jakož i velikost Boha, který se ve své velkorysosti nečiní potřebný pro člověka a pro to, aby člověk žil smysluplný, radostný a ušlechtilý život a rodil se k lidskému životu, jaký Bůh dává. Jinými slovy: ve světě, který se obejde bez Boha, my jej musíme vidět a v jeho neviditelnosti i v jeho ne-potřebnosti rozpoznávat samotnou stopu takového Boha, jenž daruje svůj život nezištně, vytrácí se a diskrétně se stahuje do pozadí. Neučí nás snad křesťanská víra poznávat Boha v jeho *kenosi*? Máme tedy poznávat Boží dílo ve světě nevěry a vědění a tam, kde se rodí ze skutečného dialogu a z autentického tázání.

Na druhé straně vypovídá tento svět o milosti Boha, který přináší život a spásu tím, že se sám vytrácí. Nevěra sama o sobě není plodem hříchu, který zatemňuje vědomí. Neviditelnost víry jakož i možnost žít bez ní ukazují nekonečnou Boží lásku, která daruje bez počítání a bez povinné protislužby. My jsme svědky této nekonečné Boží lásky

a nové naděje, která se otevírá světu.

Uznat, že křesťanská víra není pro spásu potřebná, ale jedinou cestou ke spáse jsou evangelní blahoslavenství

Když ve všem vidíme Boží působení, s ohledem na velkorysost jeho lásky se nám zdá zvláště důležité, abychom v dnešním sekularizovaném a pluralistickém světě zdůraznili, že naše křesťanská víra nás vede k upřímnému přesvědčení o tom, že ona sama není povinným přechodem pro naše zrození k Božímu životu a pro naši spásu. V jiném kontextu jistě můžeme i dnes spolu s Petrem říci jeruzalémskému shromáždění: „Jak bych se mohl já odvážit klást Bohu překážky?“ (Sk 11, 17). Jsme svědky spásy, ale nemůžeme měřit její rozsah. Nemáme právo ji omezovat. Na závěr apoštolské exhortace *Evangelii nuntiandi* Pavel VI. píše:

„Jistě neuškodí, jestliže si každý křesťan a hlasatel evangelia v modlitbě hlouběji promyslí tuto skutečnost: díky Božímu milosrdenství se mohou lidé spasit i jinými cestami, když jsme jim my nehlásali evangelium“ (č. 80).

Tato věta Pavla VI., kterou převzala *Lineamenta* synody o evangelizaci (§2), zdůrazňuje, že Bůh může přinášet spásu pomocí prostředků, které jsou jeho. Díky Bohu a jeho velkorysosti existují kromě křesťanské víry i jiné způsoby ke zrození Božího života. Jako křesťané můžeme zajisté říci, že Boží milost pro svět se projevuje a působí v církvi skrze její svátosti, ale musíme se také držet jiného výroku z *Gaudium et spes*, který převzal Katechismus katolické církve (č. 1260) a kde se říká:

„Kristus zemřel za všechny, a protože poslední povolání člověka je ve skutečnosti jen jedno, totiž božské, musíme být přesvědčeni, že Duch Svatý dává všem možnost, aby se přičlenili k velikonočnímu tajemství způso-

bem, který zná jen Bůh.“⁶

Znamená to, že spásonosná Boží moc přesahuje realie církve.⁷ Ty vypovídají o Boží milosti, ale nemohou ji limitovat. Boží milost je významná a uskutečňuje se svátostmi, ale tato milost, kterou Bůh působí, není na svátosti vázána.⁸ Ona je překračuje. Jedinou cestou ke spáse je totiž cesta blahoslavenství.

„Blahoslavení chudí v duchu, blahoslavení tiší, blahoslavení, kdo lační a žízňají po spravedlnosti, blahoslavení tvůrci pokoje, jejich je nebeské království.“

Tato blahoslavenství však nepředpokládají příslušnost k nějakému náboženství nebo smýšlení. Evangelium s jeho blahoslavenstvími se obrací ke všem. Patří do zajista ke křesťanské tradici, ale nutí nás k tomu, abychom za touto tradicí viděli Boží stvořitelkou a spasitelkou moc v jakékoli lidské bytosti – v člověku jakéhokoli náboženství, přesvědčení nebo kultury – od okamžiku, kdy je začne uvádět do života anebo si to aspoň přeje.

Především žít lásku!

To má za důsledek, že prvním posláním křesťanů je, aby oni sami žili ducha blahoslavenství. Všichni jsme dlužní za lásku, která přichází od Boha a je vlita do našich srdcí. Vyzývá nás, abychom milovali stejným způsobem, jakým jsme sami milováni. Proto naším prvním posláním jakožto křesťanů je, abychom vstoupili do tohoto proudu lásky, který existuje v lidstvu, který nás předchází a jehož jsme dlužníky; právě ve jménu své víry máme mít na něm účast, nakolik můžeme. V tomto smyslu je církev prioritně zaměřená na lásku a na službu, spolu se všemi lidmi dobré vůle, bez uplatňování proselytismu a eklesiocentrismu. Jde prostě o to, aby se umožňoval růst lidství, účast na zrození k životu, který dává Bůh a k němuž nevede jiná cesta než láska. V tomto smyslu je křesťanské společenství od samého základu

služebné. Ve své promluvě na závěr koncilu Pavel VI. řekl:

„Myšlenka služby získala na koncilu ústřední místo. (...) Církev se prohlásila jakoby za služebnici lidstva. (...) Celé toto doktrinální bohatství se obrací jediným směrem: sloužit člověku.“⁹

Služba (diakonie) je láskyplný způsob jak žít ve světě ve jménu Boží milosti, která se projevila v Ježíši Kristu, je to způsob, jak nezištně a bez jakéhokoli jiného cíle uskutečňovat humanizující a oživující lásku.

Učinit hlásání dílem lásky při láskyplném rozvíjení diakonie: aby „radost byla úplná“

Pokud tedy křesťanská víra není pro prožívání radostného, smysluplného a šlechetného života potřebná a pokud křesťanská víra není povinnou cestou pro zrození k Božímu životu a pro přístup do jeho Království, k čemu pak ještě slouží hlásání evangelia? A proč by bylo třeba evangelium hlásat? Z důvodu lásky.

K hlásání evangelia nás fakticky vede láska k druhému člověku. Hlásání je skutkem lásky, který se napojuje na diakonii jako její láskyplné pokračování. Z lásky se nabízí druhému to nejcennější, co mu lze nabídnout. Pokud pro to, abychom byli zrozeni k Božímu životu, není křesťanská víra v zásadě potřebná, i tak je nesmírně cenná, dobrá a prospěšná díky všemu, co člověku umožňuje poznávat, uznávat, žít a slavit. Je to láska k druhému – stejně tak jako jeho právo slyšet hlásání – jež nás vede k tomu, abychom před ním o své víře svědčili. Jistě ne proto, aby byl spasen – Bůh může člověka spasit i bez toho – ale proto, aby vychutnal štěstí a radost, že se díky tomu cítí milován jako syn nebo dcera Boží, jehož údělem je život bez konce. Takové poznání je milostí navíc, která se přidává k milosti života; je to

poznání, které proměňuje a zkrášluje život. Je to nový zrod, jak říká sv. Pavel: „V Kristu jste novým stvořením“ (srov. 2 Kor 5, 17). Účinkem takového poznání je radost, či spíše návdavek radosti jak pro svědka, který svou víru předkládá, tak i pro toho, kdo s ní vyslovuje souhlas:

„Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství. Naše společenství je totiž s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem. Toto píšeme, aby naše [vaše] radost byla úplná“ (1 Jan 1, 3-4).¹⁰

Spojovat rozumovou přísnost s láskyplným stylem

Odmítání víry, o němž jsem se zmínil předtím, a výzva, kterou představuje růst vědění, nás přesvědčují o tom, že víra vůbec není jednoduchá. Není něčím spontánním. Je a v budoucím kontextu bude stále více plodem osobní práce a svobodného souhlasu, který musí dozrávat a být reflektován. Z toho pramení důležitost rozumu. V současné situaci by bylo tím nejhorším, kdybychom se uchýlili k intelektuální lenivosti a k formulacím již připraveným, obehnaným a předem jasným. Duchovní potřeba naopak vyžaduje, abychom přistoupili na práci rozumu, která se snaží učinit víru přijatelnou, pochopitelnou a hodnověrnou pro jazyk moderního člověka, aniž bychom se však snažili ho k něčemu nutit. Nabídka víry sice oslovuje rozum, ale nenutí ho. Nabídka víry nezavazuje, ale „vede k přemýšlení“. Z tohoto hlediska spojuje lehkost a tíži: tíži otázek, které klade, s lehkostí svobody, kterou nabízí. Nabídka víry totiž nezatěžuje: nedeprimuje ani neutlačuje, ale předstupuje před svobodný úsudek o své rozumové opodstatněnosti i o svém spásonosném charakteru pro život. V tomto smyslu se hovor o víře rozvíjí ve dvojím prostoru: věrohodnosti a žádoucnosti.

Co se týká předávání víry, musíme opustit jakoukoli představu o síle a moci. Nový věřící vždy bude překvapením a nikoli výsledkem našeho úsilí. Pokud se víra předává, jistě to není bez nás a bez naší spoluúčasti. My však nejsme autory tohoto předávání. Člověk je schopen přijmout Boha ve své svobodě: *homo capax Dei*. A Bůh sám není od člověka vzdálen: „Bůh od nikoho z nás není daleko“ (Sk 17, 27), říkal Pavel Athénským na areopagu. „Duch Svatý je hlavním vykonavatelem evangelizace“, připomíná nám Pavel VI. v *Evangelii nuntiandi* (č. 75). To znamená, že my nemáme moc víru předávat. Náš vlastní přínos spočívá v tom, abychom hlídali podmínky, za nichž by to bylo možné, pochopitelné a žádoucí. Pastorační činnost v podstatě nespočívá ve sdělování víry – to není v naší moci – ale v tom, abychom ho umožnili a usnadňovali tím, že budeme odstraňovat překážky, které tomu brání. „Já soudím takto: Nenakládejme pohanům, kteří se obracejí k Bohu, žádná zbytečná břemena“ (Sk 15, 19), říkal apoštol Jakub na konci jeruzalémského koncilu.

Proto každá jakkoli rigorózní formulace víry se má zároveň uzpůsobit takovému hlásání, které bychom mohli označit za „láskyplné“. Svědectví umožňované Boží milostí se týká i způsobu jeho zvěstování. Nezapomínejme přitom na Petrův výrok: „Buďte stále připraveni obhájit se před každým, kdo se vás ptá po důvodech vaší naděje, ale ovšem s jemností a skromností“ (1 Petr 3, 15-16). Pavel VI. zdůrazňuje v *Evangelii nuntiandi* také požadavek ohledu na lidi: ohled na náboženskou a duchovní úroveň lidí, jimž se hlásá evangelium.

„Ohled na jejich chápavost. Nikdo nemá právo je přetěžovat. Je třeba mít ohled na jejich svědomí a přesvědčení, abychom se vyvarovali nemístné tvrdosti“ (č. 79).

Obhájení Boží milosti v sobě zahrnuje i to, že samotný proces hlásání má být láskyplný. Jak bychom mohli tento láskyplný (v italštině: *grazioso*) styl charakterizovat? Bohatý sémantický obsah slova *grazia*, od něhož je (v románských jazycích – pozn. překl.) odvozeno, nám v tom může pomoci. Obsahuje v sobě pojem bezplatnosti – *gratis*, ale i uznání a vděčnosti – *gratitudine*. Zahrnuje v sobě i pojem omilostnění – *graziare*. Je spojen i s potěšením a štěstím – *gradevole*, *gradimento*. Váže se i na krásu – *graciezni*. Nese v sobě i význam mírnosti, nenásilí a křehkosti – *gracile*. Láskyplný styl, jímž se víra předkládá, v sobě obsahuje všechny tyto rysy: bezplatnost, vděčnost, odpuštění, potěšení, dobrotu a mírnost. Sám láskyplný (*grazioso*) styl předkládání víry je výrazem Boží milosti (*grazia*), která se jím hlásá.

Tím končím svůj druhý bod. Jednalo se v něm o přiblížení rysů, jaké má mít misijní spiritualita, tedy o způsob pastoračního působení nebo, chceme-li, o jeho styl. Taková spiritualita má animovat pastorační práci.

OBNOVENÉ A INOVATIVNÍ DISPOZICE PRO PASTORACI

Přistoupím ke třetí části svého výkladu: jaké pastorační dispozice potřebujeme, abychom vytvořili pro evangelizaci, pro hlásání a pro nabídku víry co nejlepší podmínky úspěchu?

Úvodní rozlišení: uspořádání [*encadrement*] nebo zrození [*engendrement*]

Na úvod bych chtěl rozlišit to, co můžeme schematicky nazvat pastorační „uspořádání“ [ve francouzštině *encadrement*] a pastorační „zrození“ [ve francouzštině *engendrement*].

Pastorace uspořádání se uskutečňuje na základě plánu, který vypracují zodpovědní a který se používá v terénu. Definuje se v něm soubor cílů a stanoví se sled jednot-

livých etap. Tato pastorační probíhá podle paradigmatu kontroly, jako v nějakém pomyslném podniku. V podstatě jde o snahu vycházet z vlastních plánů a z vlastních sil a uzpůsobovat církev a svět k tomu, čím by podle nás měly být.

Pastorace zrození se zakládá na jiných principech. Zajisté také vyžaduje ze strany zodpovědných organizací a vedení. Ale spíše než o „plánu“ se zde hovoří o „dispozici“. Oproti „plánu“, který se předkládá shora, funkcí „dispozice“ je někoho k něčemu „disponovat“. Naslouchá přáním a s odborností a soudností se dává do služby tomu, co se právě rodí. Přijímá to, že se částečně vzdává vedení a kontroly. V pastorační tohoto druhu se neuplatňuje logika podniku, ale logika snahy přijmout to, co se právě rodí. Dispozice nevychází z pomyslně získané moci, ale snaží se vycházet ze zdrojů, které se ukazují v daném prostředí. V této pastorační se respektuje to, co se děje při každém narození. Zaprvé, člověk není původcem života ani jeho růstu. A za druhé, vždy se rodí něco odlišného, než jsem já sám a pokaždé je to něco jiného. Proto je možné říci, že na pastorační zrození můžeme hledět jako na evangelní setbu. Pro její vyjádření jsou tedy vhodná evangelní podobenství o semeni a setbě.¹¹ Říkají nám, že evangelizace se neuskutečňuje v režimu výroby, který lze kontrolovat, ale je to něco, co roste a čemu je třeba po zasetí sloužit a starat se o to.

Do této perspektivy se řadí tři následující pastorační návrhy.

1. Živá a angažovaná církevní společenství posilovaná evangeliem, která se ujímají svátostné služby

Dnešní církvi hrozí riziko, že se stane funkcionální institucí, která uchovává posvátné a uděluje svátosti okrajové skupině obyvatel, která ještě nese stopu nábožen-

skosti a požaduje obřady individualistickým způsobem, bez bratrského pouta a bez sdílené četby Písma.

Pokusem pro církev by bylo vyjít této tendenci vstříc a zvláště v liturgii restaurovat posvátné s cílem zažehnat nebezpečí plíživé sekularizace ve společnosti a nárůstu světského vědění. Ale vyzývá nás evangelium právě k tomu?

Evangelní hlásání Ježíše Krista a svědectví o jeho zmrtvýchvstání mají jinou povahu a zavazují k jiným praktikám. Víra ve zmrtvýchvstalého Ježíše Krista nám umožňuje přijmout takový životní styl a způsob života, při němž poznáváme, že jsme bratři a sestry v Kristu, synové a dcery Boha Otce, jejichž údělem je život, který nekončí. Křesťanská víra z nás činí solidární svědky milosti, která již působí ve světě a nabízí se všem. Vyzývá křesťany, aby se spojovali a žili bratrství, jež dostávají darem v Kristově jménu pro posílení své víry a pro její vděčné slavení, ale i proto, aby se stále znovu nasazovali pro život ve společnosti – pro „Galileu pohanů“ – kam je Kristus předchází, a aby nadále zlidšťovali svět a hlásali tam radostnou zvěst. Evangelizace se dnes šíří skrze život křesťanských společenství, která solidárně usilují o životaschopnost své víry, autentičnost svých setkání a odhodlanost k práci pro svět. Takový evangelizační úkol vyžaduje, aby se tato společenství účinně ujímala svátostné služby.

Čtème však dále znamení časů a rozlišujeme výzvy Ducha, abychom mohli zachytit nejkonkrétnější perspektivy pro dobu, v níž žijeme.

Dnes prožíváme krizi kněžských povolání v tradičním slova smyslu, drastické snížení praktikujících a masivní odliv mladých z míst bohoslužby. Nelze to interpretovat jako vzdálení se od Boha, ale spíše jako důsledek změny výše zmíněného sociálně-

-kulturního paradigmatu, který hluboce modifikuje vztah k náboženství. V této situaci, kdy se věřící křesťané uvolnili z klerikální záštity, záleží na tom, aby se dokázali scházet a vytvářet autonomní pastoračně organizovaná společenství, jež se živí Písmem a zabezpečí si takovou svátostnou službu, která by vyhovovala jejich podmínkám a jejich potřebám. To, co říká Druhý vatikánský koncil o právu křesťanských společenství na hojnou podporu přijímáním svátostí, nabývá dnes v této situaci na aktualitě:

„Laici jako všichni věřící mají nárok dostávat štědře od posvěcených pastýřů z duchovních pokladů církve především pomoc Božího slova a svátostí“¹²

To znamená, že pastýři mají povinnost respektovat toto právo a postarat se o to, aby křesťanská společenství měla „štědře“ k dispozici svátostnou službu. S ohledem na to nemohou plánovat církev, kde budou jen nedělní shromáždění bez kněží. Nemohou ani, v očekávání, že se vrátí staré časy, řešit nedostatek kněží provizorními opatřeními a řešeními, která omezený počet zbylých kněží zatěžují nemožnými úkoly a způsobují, že dříve či později se stanou autoritářskými nebo upadnou do deprese. Reálně přišla doba, kdy je třeba organizovat kněžskou službu jinak, novým a diferencovaným způsobem. Církev má svobodu, aby to tak dělala s moudrým rozlišováním a beze strachu. Řešením není svěcení ženatých, jako by se jednalo o prosté vyřešení problému úbytku kněží. To není první věc, která je v sázce. Je to v první řadě otázka eklesiologická: jde o to, aby se na územní nebo kategoriální úrovni umožnil život zodpovědných a solidárních společenství a pak se vysvětily osoby, které skutečně ponosou v těchto společenstvích zodpovědnost a díky své odpovídající formaci budou moci zajišťovat svátostnou službu pro společenství, která ji potřebují.

Zdá se mi, že způsob, jímž se mění kulturní paradigma, vyzývá dnešní církve k tomu, aby organizovala kněžskou službu pro svá společenství novým způsobem, aby umožňovala diferenciaci povolání a přístupu k této službě a získávala tím radost z toho, že vidí ve svém středu rozličné postavy kněží a různé způsoby uspořádání kněžské služby.

Ve své práci *Qui ordonner? Vers une nouvelle figure de prêtres (Koho světit? Vstříc postavě nového kněze)*, předkládá Mons. Fritz Lobinger tuto perspektivu:

„Farní společenství si dnes musejí znovu zajistit plnou zodpovědnost za svůj život a za svou činnost tím, že se stanou ‚samo-obslužnými‘. (...) Navrhujeme, aby byl do církve uveden nový typ kněží, kteří by pracovali paralelně se současným klérem a určitým způsobem by byli k němu komplementární. Inspiruje nás k tomu svatý Pavel, který ve svých listech rozlišuje kněze misionáře, jakým je Pavel sám: ti zakládají nová společenství; a dále kněze, kteří vedou společenství a předsedají eucharistii, jako jsou kněží v Korintu. Z těchto příkladů také bereme jména obou kněžských typů: kněží paulínští a kněží korintští.“¹³

Nezávisle na návrhu Mons. Fritze Lobingera se mi zdá, že v každém případě je nutno organizovat kněžskou službu ve společenstvích diversifikovaným způsobem a mít přitom na zřeteli zdroje samotných společenství a jejich schopnost solidárně na sebe brát zodpovědnost.

Svět, který církve respektuje a také si od ní drží odstup, nás v tomto bodě sleduje. Pokud se budeme spoléhat na živé síly společenství a budeme kněžskou službu organizovat diferencovaně s kněžími různého druhu, pak ti, kteří už to nezvládli a od církve se vzdálili, v nich možná znovu rozpoznají evangelní obraz.

Pokud jde o křesťanská společenství, podle mé znalosti a zkušenosti, jakou s nimi mám, a na rozdíl od nejistoty z budoucnosti, která je rmoutí, takováto perspektiva by jim vrátila naději a důvěru. Podle ignaciánské tradice se dá Boží povolání poznat podle toho, co vzbuzuje trvalou radost. V tomto případě otevřít perspektivu svátostné služby, kterou by diversifikovaným způsobem vykonávali lidé patřící do jednotlivých společenství a svěcení k tomuto účelu, by dozajista pro dnešní křesťanská společenství bylo příčinou veliké radosti a naděje. A to je podmínka pro evangelizaci.

2. Společenství ve službě lidstvu jako nositelé radostné zvěsti

Společenství, o nichž jsem právě hovořil, musí získávat skutečnou misijní kompetenci, tedy vědomí o svém poslání v lůně společnosti a o různých způsobech, jak ho uvádět v evangelním duchu v činnost. Zdá se mi, že misijní kompetence vyžaduje správné propojení diakonie (služby lidstvu) a hlásání evangelia.

V druhé části svého výkladu jsem již vyjádřil, jaký by to mělo mít princip. Křesťanské společenství je zaměřeno prvořadě na lásku, bez proselytismu a eklesiocentrismu. Co se týká hlásání, ono samo je skutkem lásky, který se začleňuje do diakonie jako její láskyplné rozvíjení.

Jak žít konkrétně propojení mezi diakonií a hlásáním? Jak žít diakonií? Jak do ní začlenit hlásání?

Diakonie (služba lidstvu) a zpodobňování evangelia ve společnosti

Prvním posláním jednotlivých společenství je, aby přispívala k zasévání evangelních symbolů do společnosti. „Evangelními symboly“ rozumíme postoje, chování, činnosti a služby, které překračují svůj bezprostřed-

ní význam a hodnotu a mohou navozovat myšlenku na evangelium. Samo evangelium nám poskytuje příklady takových symbolů: „slepí vidí, chromí chodí, hluchí slyší“; jsou to skutky, které mají svůj vlastní význam a hodnotu, ale navíc mohou také znázorňovat Boží království. Prvním posláním křesťanů je přispívat k řešení nouzových situací a zasévat symboly království do těla společnosti: vzájemná pomoc, podpora slabých, výchova mladých, návštěva nemocných, doprovázení umírajících, odpouštění urážek, osvobození od duchů zla, smířování protivníků, boj za spravedlnost. Přispívat k řešení nouzových situací a k zasévání symbolů království je v podstatě totéž co dávat se do služby tomu, aby lidstvo bylo humánnější. A znamená to již účast na zrození života, jaký dává Bůh.

Ve třech bodech upřesníme způsob, jak přispívat ke zpodobňování evangelia ve společnosti.

* Prvním způsobem je **poznávat evangelní symboly, které jsou v těle společnosti již přítomné**. Prvotním postojem církve při jejím pastýřském poslání není přinášet světu něco, co nemá, ale dostat se do světa – do „Galiley pohanů“ tím, že v něm poznává stopy Ducha zmrtvýchvstalého Krista. Vždy nás totiž předchází láska, která již byla vylita do našich srdcí. To znamená, že naše křesťanská společenství se nechávají evangelizovat symboly evangelia, jejichž přítomnost již mohou ve světě nacházet. Ježíš měl takovouto schopnost učit se. Blahoslavenství převzal z toho, že je viděl u chudých v duchu, u milosrdných, u tvůrců pokoje. Stejně tak se v církvi musíme nechat poučit evangelními postoji, které můžeme identifikovat v životě lidí, s nimiž se setkáváme. Od církve to vyžaduje schopnost, aby se učila od světa, v němž nás Kristův Duch předchází a hovoří způsobem pro nás možná překvapivým.

* Úkolem křesťanů však není jen to, aby poznávali symboly evangelia již působící ve společnosti. Mají také napomáhat jejich vzniku a spolu se všemi lidmi dobré vůle **se nasazovat pro vytváření lidštějšího světa**, v němž se může zpodobňovat evangelium. V síle své víry v Boží lásku mají křesťané všemi způsoby prosazovat ve společnosti evangelní hodnoty a tak bojovat proti všemu, co člověka „znetvořuje“. Proto jejich poslání je vede především k tomu, aby se nasazovali na místech chudoby, utrpení, přehlížení a beznaděje. Jsou povoláni, aby se s vynalézavostí angažovali při nastolení anebo obnově spravedlivých vztahů mezi pohlavími, mezi sociálními třídami, mezi generacemi, mezi kulturami, mezi národy, mezi náboženstvími a s přírodou. Křesťanské společenství by mělo usilovat o seriózní analýzy těchto témat a činit symbolické prorocké úkony, které by oslovovaly a burcovaly svědomí. Takovýmto nasazením se vytváří přátelství mezi křesťanskými společenstvími na světě. Připomeňme si evangelní příkaz: inteligentně a dovedně si dělat přátele a tím vytvářet poklad vzájemného uznání. Nezapomínejme, že autorita církve spočívá na uznání, které jí prokazují dnešní muži a ženy, především chudí, z důvodu jejího nasazení ve službě lidstvu.

* K tomu je ještě nutno, aby **křesťanské společenství**, jeho fungování a jeho instituce, **bylo ve světě a pro svět obrazem evangelia**. Proto je třeba stavět církve na vzájemnosti, na rovné důstojnosti všech jejích členů, na výkonu svátostné moci jako služby a na takovém uplatnění všech, aby si všichni mohli uvědomit, že být křesťanem znamená autentickou cestu k humanizaci. Důvěryhodnost církve zde spočívá na vysoké kvalitě vztahů, která se prosazuje ve správném rozložení moci v jejím nitru.

Tato otázka je dnes zásadní především v Evropě, kde obraz církve a zvláště jejího hi-

erarchického fungování je poškozen. Evangelium nás nicméně varuje:

„Králové vládnu svým národům, a kdo mají nad nimi moc, dávají si říkat ‚dobrodinci‘. U vás ať to tak není! Ale kdo je mezi vámi největší, ať je jako nejmenší, a kdo je představený, ať je jako ten, kdo druhým slouží“ (Lk 22, 25-26).

Autorita uvnitř církve by měla být chápána právě jako cosi, co autorizuje a někomu něco umožňuje, jako to, co doslova vytváří „autora“ a „aktéra“. I oblasti autority by měly být vnímány jako pluralitní: Písmo, magisterium církve, *sensus fidelium*, morální zákony, osobní svědomí, hlas chudých, věda. Všechny tyto oblasti autority jsou interaktivní a navzájem se relativizují. Nikdo nestojí na vrcholu právě proto, aby bylo ponecháno místo Duchu. Vytvářet takovou církev, kde si jednotlivé subjekty uvědomují svou církevní příslušnost, kde mají možnost ji účinně uskutečňovat a kde se uznává důstojnost všech, znamená být v dnešním světě obrazem evangelia. Jde o to zajišťovat v rámci církve bratrský život a instituční funkčnost – *koinonii* – kterou by bylo možno žít, chápat a poznávat jako dobrou, spásanosnou a zlidšťující. V péči o to, co je lidské, lze totiž vidět stopu a obraz božského.

Hlásání evangelia a odhalování symbolů

Zpodobňování evangelia ve společnosti však vyžaduje, aby se evangelium nejen žilo, ale i výslovně hlásalo a symboly se tak odhalovaly: „Víra je z hlásání“ (Řím 10, 17), říká Pavel. Hlásání evangelia se začleňuje právě do diakonie jako dodatečný skutek lásky, jako její láskyplné rozvíjení, aby odhalilo smysl a tajemství diakonie. Výzvou dneška je umožnit, aby radostnou zvěst bylo slyšet v sekularizovaném světě, který ji z mnoha důvodů neočekává a nedoufá v ní, ale z jiných důvodů je nesmírně citlivý na tajemství

lásky, které v něm přebývá, na poklad, který představuje, a na otázky, které vznáší. Proto není jiná vhodná cesta hlásání než cesta lásky, která mu dává smysl. Bez lásky, jež ho předchází a oživuje, by hlásání bylo do větru: „Kdybych neměl lásku, jsem jako znející kov a cimbál zvučící“ (1 Kor 13, 1), říká Pavel.

Láska nás rovněž vyzývá, abychom rozlišovali formy hlásání a věnovali pozornost širokému poli komunikace, kde se k lidem můžeme dostat. Rozliším zde šest základních forem hlásání.

Hlásání může mít formu *kérygmatickou*, pokud svědek hlásá křesťanskou víru krátce, inteligentně a zároveň srdečně.

Může mít formu *narativní a svědeckou*, pokud svědek vypráví svou historii a vzbuzuje touhu po víře. V tomto případě hlásání nabývá podoby životního příběhu.

Může mít formu *výkladu*. Teologické dílo nebo katechismus pro dospělé mohou poskytnout první kontakt s vírou, odstranit překážky a vzbudit touhu po víře.

Existuje také *dialogická* (nebo *apologetická*) forma hlásání, při níž se svědek snaží obhájit víru v rámci rozhovoru podloženého argumenty.

Hlásání může mít také formu *liturgickou*. Křesťanskou liturgii totiž často navštěvují i lidé, kteří se od víry vzdálili, a ta může u nich sehrávat úlohu prvotního hlásání.

A nakonec je zde forma hlásání prostřednictvím *kultury*. Připomínat křesťanství v oblasti samotné kultury a jeho stopy v dějinách, jeho umělecké dědictví, jeho etické hodnoty, jeho duchovní poklad i jeho filosofickou a teologickou reflexi znamená umožnit lidem, aby se setkali s křesťanskou tradicí, svobodně z ní čerpali anebo ji také přijali za svou.

3. Živá společenství nabízejí iniciační formaci

To, co jsme řekli o diakonii a hlásání, se dotýká evangelizace v bezprostředním smyslu. Třetím pastoračním usměrněním vstupujeme do oblasti katechetického doprovázení těch, kdo byli osloveni hlásáním evangelia a chtějí udělat krok k víře a k životnímu stylu, jaký víra přináší.

Pokrok ve víře vždy vyžaduje práci. Bezprostředním účinkem prvního hlásání není vzbudit víru. První hlásání spíše vyvolává otázky a žádá si vysvětlení. Táže se a uvádí do pohybu. „Co ty o něm říkáš?“ (Jan 9, 17). „Za koho mě pokládáte vy?“ (Mk 8, 29). „Co soudíte o tomto případě?“ (Mt 21, 28). Odpovědět na tyto otázky si však vyžaduje čas. Uvěřit v Ježíše Krista není zvláště v dnešní sekularizované kultuře samozřejmý a spontánní akt. Víra je práce, porod i cesta mezi vírou a nevěrou, která může být pomalá a těžká.

V dnešním sekularizovaném prostředí víra vždy znamená cestu překonávání pochybností a odporu. Proto je zapotřebí doprovázení ve víře nebo, jinými slovy, iniciace. Tento termín získal v dnešní církvi velkou odezvu. Etymologicky v sobě zahrnuje myšlenku cesty od počátku. Iniciace je nastoupení cesty s doprovodem. Jejím obsahem je to, čím se někdo stává. „Křesťany se nerodíme, ale stáváme se jimi.“ Tato Tertuliánova formulace získává dnes na aktuálnosti. Nežijeme již, jako tomu bylo v křesťanském období, podle logiky dědictví, kde se víra předává v sociálním kontextu jako mateřský jazyk, ale podle logiky rozhodování, souhlasu a svobodného přesvědčení, která předpokládá boj a překonávání pochybností i odporu. Výraz „přesvědčení“ (*convinzione*) ostatně navozuje myšlenku boje a vítězství (v italštině *vincere* = zvítězit, *con-vincere* = přesvědčit – pozn. překl.). Přesvědčení znamená vítěz-

ství nad pochybností, ale paradoxně také porážku: necháme se „porazit“, to znamená „přesvědčit“ slovem partnera v rozhovoru. „Vzdáváme se“ jeho argumentům a uznáváme jejich opodstatněnost a smysl nebo význam jeho nabídky pro spásu. Při těchto úvahách se jedná o zdůraznění dnešní potřeby křesťanských společenství, která by lidem osloveným evangelijním hlásáním nabídla iniciační formaci, jež by jim umožnila, pokud o to požádají, vydat se na cestu víry a být na ní doprovázeni.

Charakteristiky *iniciační cesty*

Jak funguje iniciační formace na křesťanský způsob? Můžeme uvést alespoň její čtyři základní charakteristiky.

* Iniciační formace především vyžaduje **zapojení do bratrského společenství**. Když nějaký kandidát projeví přání jít cestou víry, není první věcí, kterou máme udělat, začít s výukou pravd víry, ale máme otevřít bratrský prostor pro vzájemné přijetí a pro sdílení pohostinnosti ve jménu evangelia. Znamená to, že celý iniciační proces bude vždy podstatně spojen s nabídkou svobodné příslušnosti ke křesťanskému společenství. Jinými slovy, iniciační proces se neodděluje od vnímání příslušnosti ke křesťanskému společenství, která má být potvrzována a prohlubována. Jsme uváděni křesťanským společenstvím do křesťanského společenství. Křesťanské společenství je místem a činitelem iniciace. Ono je za ni solidárním způsobem zodpovědné. To je důvod, proč dnes více než jindy potřebujeme bratrská křesťanská společenství, která budou stavět mosty mezi generacemi a která samotným svým životem vytvoří prostředí, do něhož lidé nově nabývající víry se budou chtít začlenit a patřit tam.

* Druhá charakteristika. Iniciační formace nabízí **zkušenosti ze života** a ty „vedou k zamyšlení“. Zkušenosti umožňují reflexi

a jsou příležitostí a východiskem pro cestu výuky. Jinými slovy, uvádí se jimi do chodu mystagogický princip. Prožívá se nějaká zkušenost a ta se stává pevným bodem zakotvujícím reflexi, proces učení a nauku. Klasická didaktika vychází z nauky a pak se přechází k její aplikaci. Iniciační proces sleduje opačný postup: vychází se z praxe a ta je východiskem pro reflexi. Zkušenost, kterou má katechumen prožívat na cestě iniciace, je v první řadě zkušenost křesťanského společenství s jeho různými aspekty: komunitárním (*koinonia*), liturgickým (*leitourgia*), charitativním (*diakonia*) a svědeckým (*martyria*). V tomto smyslu je společenství „otevřenou knihou“, kterou je katechumen povolán číst a doplnit ji o svou vlastní stránku. Je to evangelní pedagogika podle slov „pojdte a uvidíte“ (Jan 1, 39).

* Třetí charakteristika iniciační cesty spočívá v tom, že je živena **bratrským sdílením kolem evangelia** nebo Kréda, samozřejmě s odkazem na zkušenosti ze života a z křesťanského společenství, o nichž jsem hovořil. Bratrské sdílení kolem evangelia postupně upevňuje inteligenci víry a činí víru pochopitelnou, věrohodnou a žádoucí. Práce na inteligenci víry rovněž vyžaduje čas, protože předpokládá proměnu často pevně zakořeněných představ, které se mohou ukázat jako mylně, zavádějící, špatně postavené nebo dokonce odcizující. Iniciační proces tedy vyžaduje intelektuální úsilí, nikoli v tom smyslu, že víra by byla vyhrazena pro inteligenty, ale tak, že se přitom uvádí do chodu inteligence každého, ať je to kdokoli. Být věřícím nezbytně vyžaduje používat vlastní inteligenci.

* A konečně čtvrtou charakteristikou iniciačního procesu je jeho **rozložení do etap určovaných obřadem**, které se absolvují svobodně a každá ve svém rytmu, když přání už došlo. Z tohoto pohledu je průběh kate-

chumenátu a jeho různé obřadní etapy (přijetí do katechumenátu, rozhodující povolání, hodnocení, předávání symbolu, iniciační svátosti) modelem, který může inspirovat každou katechezi. Je důležité, aby jednotlivé etapy a jejich smysl byly jasně definovány a známy už na začátku, ale způsob jejich absolvování i délka přípravy se mohou lišit podle svobodné volby jednotlivců. V tomto smyslu neexistuje žádný předem připravený průběh katecheze. Záleží na každém, aby si ho přizpůbil.

Potíž naší doby spočívá v tom, že se sice dnes požadují iniciační procesy, ale přitom se stále nabízejí katechetické aktivity zděděné ještě z doby převládající katecheze didaktického typu, u níž se předpokládá víra jako sociální a kulturní samozřejmost. Dospívá se tak k rozporům, které jsou ničivé pro víru i pro společenství. Iniciační svátosti se prožívají jako obřady přechodu a slaví se v prostředí lidsky vágní religiozity místo toho, aby se o ně žádalo v důsledku specifického procesu dozrávání ve víře, který je spojen se svobodným rozhodnutím patřit *do křesťanského společenství. I dnešní církve je povolána k tomu, aby s rozhodností přijala katechetickou formaci iniciačního typu.*

Dnes poznáváme změnu sociálně-kulturního paradigmatu a spolu s ní i razantní nový nástup vědění. Určitý druh křesťanství umírá, ale to neznamena konec křesťanství. Zdá se mi, že pastorační dispozice, jejichž rysy a misijní spiritualitu jsem se snažil zformulovat, mohou přispívat ke vzniku živých křesťanských společenství v síle Ducha Svätého, jež budou stát ve službě lidstvu a zároveň budou nositeli láskyplné radostné zvěsti Ježíše Krista.

přeložil Jiří Kratochvíl

Převzato se souhlasem šéfredaktora z časopisu La Scuola Cattolica – rivista teologica del

*Seminario arcivescovile di Milano,
ročník 140 (2012), n°3; zveřejněno též
v Note di pastorale giovanile 09/2012.*

1 Srov. především M. Gauchet, *La religion dans la démocratie*, Gallimard, Paříž 1998.

2 C. Delsol, *L'âge du renoncement*, Cerf, Paříž 2011, 8.

3 C. Delsol, *L'âge du renoncement*, 42.

4 C. Delsol, *L'âge du renoncement*, 128-129.

5 Pavel VI., *Promluva při zakončení Druhého vatikánského koncilu*, 7. prosince 1965.

6 GS 22; srov. také LG 16; AG 7.

7 V eucharistické modlitbě prosíme „pamatuj na naše bratry a sestry, zesnulé v naději ve vzkříšení, a na všechny, kdo zemřeli v tvém slitování“. Tato modlitba vyjadřuje, že Boží milost zasahuje jedny i druhé.

8 „Bůh spojil spásu se svátostí křtu, nicméně on sám není na své svátosti vázán“, *Katechismus katolické církve*, č. 1257.

9 Pavel VI., *Závěrečná promluva*.

10 „Naplněná“, „dovřená“, „zkompletovaná“ spíše než „úplná“, protože řecký text zní *pepléromene*, což pasivní participium minulého od slovesa *preróo*.

11 Podobenství o hořčičném zrně (Mt 13, 31-32), podobenství o pšenici a kokuolu (Mt 13, 24-30), podobenství o rozsévači (Mk 4, 1-9), podobenství o semeni, které roste samo (Mk 4, 26-27), podobenství o semeni,

které umírá v zemi (Jan 12, 24).

12 LG, č. 37.

13 F. Lobinger, *Qui ordonner? Vers une nouvelle figure de prêtres (Pedagogie pastorale 6)*, Lumen Vitae, Brusel 2008. Fritz Lobinger se narodil v roce 1929 v Německu a od roku 1956 žije v Jižní Africe. Je držitelem doktorátu misiologie a vyučoval na různých místech v Africe a v Asii. V letech 1986 až 2004 byl biskupem diecéze Aliwal.

André Fossion je kněz jezuita a profesor v Mezinárodním teologickém a pastoračním centru Lumen Vitae v Bruselu. Taktéž vyučuje náboženské vědy na univerzitě v Namuru. Od roku 1992 do roku 2002 byl ředitelem Centra Lumen Vitae a v letech 1998 až 2006 předsedou Evropské katechetické pracovní skupiny.

Je autorem řady publikací uveřejněných ve francouzštině, z nichž některé byly přeloženy i do italštiny. Je pravidelným spolupracovníkem časopisu Lumen Vitae. Redigoval nebo se zúčastnil na redakci asi dvacítky katechetických příruček pro výuku náboženství ve školách. Je zodpovědný za internetové stránky <http://www.lumenonline.net>, které slouží pro dokumentaci a dálkové studium v Centru Lumen Vitae.

Arcidiecézní setkání mládeže Praha, foto: Roman Albrecht

ARS CELEBRANDI – OKRAJOVÁ, ALEBO AKTUÁLNA TÉMA?

Anton Konečný

Naučiť se slaviť liturgii je jistě velikým uměním, které začíná v srdci kněze. Stojíme-li tvář tvář mladým lidem, pak je důležité, aby je liturgie vtáhla do svého nitra. Jak toho docílit? Článek zkušeného kněze může leccos napovědět.

Radostná, aktívna, uvedomelá a plná účasť na liturgii je ideálom ľudu i pastierov. Všetci trpíme, ak chýba a všetci ju očakávame. Všetci môžeme aj prispieť.

Duchovným a katechetom v čase krízy robia vrásky na čelách najmä starosti v oblasti ekonomiky a toho, čo s ňou súvisí. A tu sa môže javiť problematika liturgie a jej krásy neaktuálnou.

Sú riešenia, ktoré vedú a ktoré – naopak – nevedú k cieľu. Možno práve dôraz na liturgiu a na *ars celebrandi* rozjasní naše oči i mysle a naznačí cestu pre splnenie našich osobných i pastoračných cieľov.

Podstata krásy liturgie a *ars celebrandi*

Benedikt XVI. na zasadnutí Pápežských akadémií o vzťahu medzi krásou a rozumom v novembri 2010 sa zameril na potrebu obnovy dialógu medzi krásou, pravdou a dobrom: *Univerzálnosť krásy: estetika a etika – významná téma na prehĺbenie vzťahov či dialógu medzi estetikou a etikou, medzi krásou a ľudským konaním - dialóg na jednej strane taký dôležitý a na strane druhej taký zanedbávaný.*¹

O ušľachtilej kráse - *nobilis pulchritudo* - hovorí Konštitúcia *Sacrosanctum concilium* v súvisí s liturgiou, jej priestorom, zariadením a výzdobou.² Čo je základom krásy

liturgie? *Pekná liturgia* znamená vyhovieť vkusu účastníkov? Jestvuje hranica medzi estetickým a spirituálnym vnemom? Liturgia nie je vec zo supermarketu cirkvi a nemôže jednoducho aplikovať profánny vkus. Ona je predovšetkým výkon Kristovho kňazstva, je poklona a vďačnosť Bohu. Pre pochopenie krásy liturgie treba hľadiť najprv na cirkev, lebo ona sama je sviatosťou Krista ako znak dôvernej jednoty s Bohom i s celým ľudstvom (LG 1). Sviatosti sú teda činy Krista i cirkvi, pretože cirkev nekoná nič, čo by ju nebol Kristus učil a jej prikázal: *toto robte na moju pamiatku* (Lk 22,19). Sv. Lev Veľký povedal, že to, čo bolo viditeľné v Kristovi prešlo do sviatostí cirkvi. Oni nezávisia natoľko od intelektuálnej sféry, ale zakladajú sa na Vtelení a preto vyžadujú estetickú dimenziu. Naše slová i gestá sú v liturgii dôležité, lebo sú slovami i gestami Krista. Od neho majú vlastnú krásu a estetiku. A potom majú tú sekundárnu krásu a dôstojnosť, ktorú my môžeme pripojiť.³

Ars celebrandi je výslednicou dvoch stránok liturgického slávení. Prvou je vnútorná, spirituálna a duchovná, vyplývajúca z objektívnej krásy Krista a jeho činnosti. Druhou je naša antropologická vonkajšia, estetická, formálna a predpisová stránka našich slávení. Obidve súvisia, a vytvárajú našu konkrétnu liturgickú pastoráciu.

Pretnime začarovaný kruh: nepríťažlivá liturgia – formálna účasť na nej

Kňazskú činnosť charakterizuje množstvo povinností a nedostatok času i ochotných spolupracovníkov. Spoločenská klíma a prostredie, v ktorom žijeme a pracujeme nás pohlcuje a diktuje určitý štýl. Jeho tlak, povrchnosť a všeobecné náhlenie sa ľahko prenesie i na liturgiu, kde zabudneme na vyznačenie „stáť pred tvárou a tebe slúžiť“. Do našej služby liturgov sa nebadane vkradne náhlenie, skracovanie, improvizovanie, rutina, deficit mimomšových slávení – chýbajú adorácie, neslávi sa liturgia hodín, bohoslužba slova a ľudové pobožnosti. Liturgia sa stáva nepríťažlivá a preto nenavštevovaná a aj opačne – ubúda účastníkov, lebo je nepríťažlivá.

Preťat' začarovaný kruh nie je jednoduché ani ľahké, pretože zvyky sú železnými košľami, ktoré síce bránia vo voľnosti, ale zvykli sme na ne, neuvedomujeme si ich ako škodlivé. V nasledujúcich odsekoch článku si ich všimnime niektoré vybrané a najčastejšie „sladké jedy“.

Liturgiu treba sláviť „bez hodínok“

Starostlivo pripravená, nerozvláčna, premeditovaná homília je ozajstný dar spoločenstvu. Krátke bohoslužby nikto nekritizuje, mnohí ich chvália a my, celebranti, časové minimum považujeme za rozumný „ideál“. Ani nevieme ako dospejeme ku krátkym a rutínnym sláveniam.

V tejto línii jestvuje mnoho tzv. *vylepšení* najmä uprednostňovanie čo najkratších formúl. Je to II. omšový kánon (niektorí ho používajú temer výlučne). Náhrada nicejsko-carhradského kréda apoštolským, znižovanie miery spevu (aj výslovne spevných častí ako výzvy kňaza a odpovede ľudu, Glória, prefácia, Sanktus, modlitba Pána), skrátenejší, až nulový priestor pre silencium

(po výzvach, na poďakovanie po prijímaní). Niekde sa i v nedelu praktizuje forma omše recitovaná. Tu zapadá i čo najskorší odchod z kostola (niekedy by sa mohol nazvať i útek počas spevu po omši), namiesto priateľského, neformálneho stretnutia a porozprávania sa kňaza s deťmi, mladými, veriacimi pred kostolom. Pozitívny príklad sú krajiny a farnosti, kde kňaz pred a po omši veriacim aj formálne podá ruku.

Pozornosť služobníkom liturgie a prístup k nim

Je požehnaním farnosti, ak kňaz venuje pozornosť kostolníkom i ministrantom, sú tam ustanovení lektori, pomocní rozdávači sv. prijímania, pravidelne účinkuje zbor a liturgia je príťažlivá a radostná, a rovnako i mimoliturgická spolupráca ľudu a jeho duchovných pastierov.

Liturgickí služobníci zaslúžia pozornosť a majú nárok na liturgickú formáciu a odborný rast. *Okrem hudobnej výchovy sa má členom speváckeho zboru poskytnúť primeraná liturgická a duchovná výchova, aby z náležitého výkonu ich liturgickej služby nevyplývala len krása posvätného úkonu a výborný príklad pre veriacich, ale aj duchovné dobro samých členov.*⁴

Túto formáciu poskytujú stretnutia pastoračných rád. Na širšej úrovni časopisy a diecézne obehníky ponúkajú stretnutia, školenia i duchovné cvičenia služobníkov liturgie.

Ak pastoračné farské rady nefungujú, alebo sú formálne a sporadické, tam nemôže byť reč o dobrej liturgickej pastorácii.

Benedikt XVI. radí vsadiť na aktívnych laikov a zlepšiť organizáciu našej pastorácie: *To vyžaduje premenu prístupu zvlášť vo vzťahu k laikom – nepovažovať ich iba za „spolupracovníkov“ kléru, ale uznať ich ako*

skutočne „spoluzodpovedných“ za existenciu a činnosť cirkvi. Toto všeobecné povedomie všetkých pokrstených, že sú cirkvou, neumenšuje zodpovednosť farárov. Týka sa práve vás, drahí farári, podporovať duchovný a apoštolský rast tých, ktorí sú už aktívni a spolupracujú s vami vo farnostiach.⁵

Príprava na každú omšovú liturgiu

Dôstojný priebeh každej slávnosti vyžaduje, aby sa všetci vzájomným dorozumením na ňu pripravili tak zo stránky liturgickej, ako i pastoračnej a hudobnej. Túto prípravu riadi správca kostola. V príprave treba vypočítať i veriacich vo veciach, ktoré sa ich týkajú.⁶

Príprava a nácvik liturgie na najväčšie sviatky je teda nutnou samozrejmosťou.

Ak kňaz a organista - kantor si pred každou omšou nepotrebnú nič dohodnúť a nemajú si čo povedať, to znamená, že pristupujú k liturgii formalisticky.

Príprava na prijímanie sviatostí

Prijatie každej sviatosti vyžaduje prípravu. Vyžaduje ju samotná podstata sviatosti: *Učte a krstite*. Je tu i ekleziálny rozmer, daný vo všeobecných smerniciach.

Príprava na prvé sv. prijímanie, sobáš je namáhavá a niekedy sa vysluhovateľom i prijímateľom sviatostí môže zdať zbytočná. A predsa je nevyhnutná, má byť individuálna, pastoračne vyskúšaná a veriacich prijateľná.

Spomenúť treba i určitý deficit tematických kázni, zameraných na liturgiu a sviatosti.

Príprava veriacich na prijímanie sviatostí pomazania nemocných

Nestačí vyhlásiť čas a termín vysluhovania sviatosti a udeliť ju každému, kto si stane do radu. Sú kostoly, kde sa tak deje každý rok, akoby *bolo logické, že sa behom roka stav ne-*

mocného zhoršil. Vyžaduje sa pohovor s každým prijímajúcim pred prijatím, počas ktorého sa ukáže vhodnosť a možnosť prijatia v dôsledku veku a nemoci. Opakované prijatie: ak nemocný alebo starší človek sviatosť už prijal, sviatosť platí a opakovanie sa môže konať iba „ak sa stav zhoršil“ v zmysle akútneho nebezpečenstva. Vtedy sú okolnosti ako pre viatikum – prijíma i v deň, keď už prijímal – ako pokrm na cestu. Pravdou je že nám stále chýbajú usmernenia.

Adorácie, procesie a eucharistické kongresy ako eucharistický kult mimo omše

Učiteľský úrad Cirkvi i teologické reflexie na tému Eucharistia jednoznačne uprednostňujú prvoradosť Kristovej obety vo svätej omši pred kultom poklony, adorácie. Zároveň sa dodáva, že Eucharistia je pravdivým prameňom a cieľom kultu mimo sv. omše. (EM 3). Adorácie, procesie a eucharistické kongresy nemôžu chýbať v osobnej i oficiálnej zbožnosti, preto im cirkev venuje pozornosť. Prieskum adorácií na Slovensku r. 2007 priniesol tieto závery⁷:

Pozitívne skúsenosti rozvinutej eucharistickej úcty spočívajú v obnove farnosti, v prehĺbení osobného vzťahu ku Kristovi a v posilnení náboženského života. Zapájať sa môžu chorí a starší ľudia a spoločensťvá.

Nedostatočná prax eucharistickej úcty spočíva najmä vo vlačnosti veriacich aj kňazov. Sprievodným javom sú nepripravené adorácie, sprofanizovanie Eucharistie pre nedostatočné poznanie, ľahostajnosť a formálny prístup. Prispievajú i zatvorené kostoly počas dňa. Chýba katechéza o význame a dosahu adorácie na duchovný život. Kňazi málo učia o uzdravení ktoré prúdi zo samej Eucharistie.

Pravá a nepravá liturgická kreativita

Cirkev si neželá uložiť prísnu uniformitu,

a to ani v liturgii. Naopak, rešpektuje národný svojráz a napomáha ho. Preto koncilové smernice o obnove liturgie obsahujú pravidlá, vyplývajúce z didaktickej a pastorálnej povahy samotnej liturgie.⁸

Reforma DVK poskytuje kňazom – celebrantom široký priestor pre oprávnené potreby miestnej cirkvi, umožňuje voľnejší výber omšových kánonov, formulárov omší, textov čítaní, aktuálnejšie sformulovať výzvy, prosby modlitieb veriacich a podobne. Omše pre spoločenstvo s deťmi majú vlastné kánony a spolu s omšami pre malé skupiny aj prispôsobené predpisy.

Protiklady nepravej liturgickej kreativity:

- meniť predpísané slová a gestá slová stálych alebo menlivých častí omše (npr. zamieňať krátky a dlhý záver orácie, úklon a pokľaknutie, vynechávať časť úkonu kajúcnosti...)

- spájať ľudové pobožnosti s omšou (hrubým nedostatkom sú npr. sú litánie namiesto modlitieb veriacich na prvý piatok)

- vkladať komentáre napríklad počas prinášania obetných darov, vložiť tiež tance, vsuvky, folkórne prvky, npr. prejavu vďaka rodičom pri sobášii je neprípustné

- celebrowanie spájať so šoubiznisovým moderovaním na spôsob varieté s používaním profánnej hudby, gestikulovania, organizácie bohoslužby (npr. deti cez homíliu kreslia obrázky pod nenáležitým vedením a bez spojenia s liturgiou alebo katechézou).

- Príprava a prinášanie obetných darov⁹ pozná len prinášanie chleba a vína. Možno prinášať aj dar na kostol, alebo pre chudobných. Prinášanie terkelovcie a slivovice a iných artefaktov pre celebranta a to ešte za nevýraznej organovej hudby a zdĺhavého komentovania Rímska liturgia nepripúšťa.

Neobstoja dôvody že mladým sa to páči

a je to nová evanjelizácia. Sú to iba úbohé náhrady zbožnosti a otvorenia sa tajomstvu, Kristovi. Akoby účinná Božia prítomnosť bola výsledkom našich schopností. Lež Božiu blízkosť nemožno vyprodukovať, iba v pokore a v poslušnosti Cirkvi i súzvuku s ňou prosiť, ju prežívať, ďakovať za ňu.¹⁰

Technický problém - mikrofóny

V mnohých kostoloch najmä v mestách organista spieva do mikrofónu (často i na príkaz kňaza, „aby bolo aspoň niečo počuť“) a naozaj jeho technikou zosilnený hlas prepĺňa priestor. Slušného človeka už ani nenapadne dať sa do súboja s touto zvukovou prevahou.

Chóry sú tak stavané, že sa z nich spev dobre „nesie“. Používanie mikrofónu treba označiť za nesprávne a nespravodlivé. Medzispevy sa vhodnejšie spievajú od ambóny, lebo je to súčasť bohoslužby slova. Ak už treba organistovi pomôcť, tak najprv tým, aby mal pri sebe speváka, kantora. Až na poslednom mieste a veľmi opatrne používať mikrofón.

I celebranti „zneužívajú“ techniku spievania do mikrofónu npr. piesne JKS. I ten najnadanejší spevák sa dopúšťa odchylok, ktorými „šokuje“ a odrádza slušných veriacich, ktorí by chceli spievať.

Vonkajšia stránka gest, čítania a speváckeho prejavu kňazov

Gestá majú byť antropologicky prirodzené, nestrojené, pokojné. V spojení s uvedomením, že máme česť ich prepožičať Kristovi, sa stávajú celebrowaním tajomstiev v ich duchovnej kráse. Majú byť jednoznačné a presné, napríklad ruka nemôže byť vystretá rovnako počas konsekrčných slov i epikletického gesta pri svätení olejov. V sakristii má byť i zrkadlo na kontrolu výzoru pred celebrowaním.

Pre celebrantov stačí minimálna miera nadania. O to viac je potrebná disciplína pri čítaní a speve. Dbajme na správne tvarovaný a rovnomerný prednes textu a spevu. Ale bez sebakontroly (alebo i vzájomného vyjadrenia) sa obyčajne správne nespieva. Základné prvky, ktoré treba nacvičiť a automatizovať sú rovnomernosť, ľahkosť a rešpektovanie prízvukov a dĺžok.

Záver

Požiadavka krásy liturgie a všetkého v súvisi s ňou je oprávnená: všetko, čo Boh stvoril je *dobré, pravdivé a krásne*. O liturgii to platí v najplnšej miere, lebo je dielom Božím i ľudským. Jej krása je neoddeliteľná od jej pravdy a jej dobra. Taký má byť liturgický priestor a výzdoba, nádoby a odevy, prednes čítaní i spevy, ale i každé slovo, gesto a pohyb. Na prvom mieste však máme sa usilovať byť krásnymi my, jej účastníci, s našimi vzťahmi k Bohu a blíznym. Ak sú problémy, treba ich riešiť podľa návodu evanjelia: *Keď teda prinášaš dar na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti teba, nechaj svoj dar pred oltárom a chod' s najprv zmieriť so svojím bratom...* (Mt 5,24).

Ars celebrandi je zápasom o záujmy Krista a cirkvi. V praktickej rovine to znamená:

1. liturgiu starostlivo pripraviť podľa predpisov cirkvi,
2. už pred slávením vytvoriť srdečné, bratské vzťahy.

Liturgia nás nekonečne presahuje a predsa je nám tak dôverne blízka, je tajomstvo, ktorému máme česť slúžiť. Liturgia posviacky kostola vysvetľuje hodnotu kostola a liturgie: *ty si celý svet urobil chrámom svojej slávy, aby sa všade zvelebovalo tvoje meno, ale chceš mať aj osobitné posvätné miesta na slávenie svätých*

*tajomstiev.*¹¹

Použité zkratky:

DVK – Druhý vatikánský koncil

EM – Eucharisticum mysterium

JKS – Jednotný katolícky spevník (Slovensko)

LG – Konstituce Druhého vatikánskeho koncilu o cirkvi *Lumen gentium*

1 Benedikt XVI. pri príležitosti výročného 13. verejného zasadnutia Pápežských akadémií predsedovi Pápežskej rady pre kultúru Mons. Gianfrancovi Ravasimu – citované podľa TK KBS 25.11.2010.

2 porov. SC 124.

3 Porov. MARINI, P.: *Liturgia e bellezza nobilis pulchritudo*, Libreria editrice Vaticana, Roma : 2005, s.78.

4 Porov. MS 24.

5 Benedikt XVI. na Convegno Pastorale della Roma 26.5.2009. In: BLAUMEISTER, H.- GANDOLFO, T.: *Jako so otec zamiloval mne...* NM, Praha : 2010, s. 174.

6 VSRM 73.

7 Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí r. 2007 žiadala preskúmať situáciu v stave eucharistickej poklón na Slovensku od KBS r. 2007. Materiál poslužil plenárnemu zasadaniu Kongregácie v r. 2009. Prieskum vykonal a reláciu vypracoval ju LI JJ pri TF Košice KU v Ružomberku.

8 Por. SC 33 a nasl.

9 VSRM 49 a 50.

10 Porov.: RATZINGER, J.: *Zasiachnutí neviditeľným*, Dobrá kniha, Trnava : 2006, s. 197.

11 POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: *Rímsky pontifikál*, SSV, Trnava : 1981, 294.

Mons. Prof. ThDr. Ing. Anton Konečný PhD. je odborníkom na liturgiku. Byl prvním rektorem obnoveného košického semináře a dvě období děkanem TF Katolické univerzity v Ružomberku se sídlem v Košicích. V současnosti se věnuje přednáškové činnosti.

KÁZÁNÍ ARCIBISKUPA NA SLAVNOST BOŽÍHO TĚLA

Renato Boccardo

Přinášíme homilii arcibiskupa ze Spoleta, kterou pronesl 26. června 2011.

Svátek Těla a Krve Páně je svátkem Ježíše, který je uprostřed nás a zároveň svátkem mystického Těla Kristova, kterým jsme my, kterým je církevní společenství. Neboť církev žije z eucharistie, ta jí buduje a posiluje. Druhý vatikánský koncil říká, že „v tajemství eucharistie je uzavřeno všechno duchovní dobro církve, je v něm uzavřen Kristus sám, naše Velikonoce a živý chléb“ (PO 5). Eucharistie je naplněním Božího díla v dějinách, protože v ní Kristus přijímá celé lidstvo a nabízí ho otcí. Začleňuje ji do trojičné lásky a tak uskutečňuje všeobecný plán spásy.

Jsme tedy zváni, abychom jásali s hlubokou radostí, abychom se klaněli svaté hostii a obnovili vyznání víry ve skutečnou přítomnost Krista ve svátosti oltářní, abychom veřejně vyznali naši víru a naši vděčnost Bohu za toto tajemství, které nás přesahuje a proměňuje.

Eucharistie je opravdu zdroj života církve, je jejím dynamickým středem. Protože církev Kristem založená, se zrodila z eucharistií, neboť když Kristus – při Poslední večeři – dal sebe sama jako pokrm pod znamením chleba a vína, řekl: „To konejte na mou památku“.

Jedno šťastné vyjádření říká, že eucharistie dělá církev a církev dělá eucharistii. „Eucharistie dělá církev“, totiž dává zrod komunitě věřících, modeluje ji a utváří po vzoru Ježíše Krista a činí jí poddajnou pohnutí Ducha

Svatého. I rodina se v určitém smyslu utváří nejen tělesně, ale také duchovně při každodenním společném jídle u jednoho stolu.

Když eucharistie dělá církev, je také pravda že „církev dělá eucharistii“, protože pouze v církvi může být slaveno tajemství Boží lásky. Pouze jí Ježíš svěřil úkol a poslání obnovovat gesto lámaného chleba a sdíleného vína. Je tedy mezi eucharistií a církví provázanost, kterou není možno zrušit, vytváří nerozdílnou jednotu.

Eucharistie tedy musí být vždy středem života a posláním církve, jako skutečný střed, kolem kterého se vše otáčí, protože eucharistické tajemství je středem vyzařování, které živí a podporuje život církevní komunity. Dělá z jejích členů aktivní svědky víry, kterou vyznávají.

A my, kteří tvoříme církev, nemůžeme žít jako křesťané, pokud se i náš konkrétní život neotevře eucharistii a jejím účinkům.

Chtěl bych tedy ze sváteční liturgie, kterou slavíme, vzít tři poselství. Za prvé nás zve, abychom stále hleděli s důvěrou na historii, abychom pokračovali v cestě, aniž bychom ztráceli pokoj a abychom s odvahou vydávali křesťanské svědectví. Jinými slovy, musíme skutečně věřit v sílu eucharistie, která zachraňuje svět, kterého je světlem a duší. „Vzpomeň si na celou cestu, kterou ti Pán tvůj Bůh dal projít“. To je nadějně povzbuzení prvního čtení, které jsme slyšeli.

Druhé poselství: Eucharistie přivádí věřící k nejvyšší lásce Kristově, která nás vytrhne od nás samých, abychom se mohli věnovat úkolu, který nám Kristus svěřil, totiž obrácení, smíření a svědectví. Je to láska, která vše obsahuje a vše objímá, vším proniká a hýbe vším, dělá z nás nástroje oné tajemné obnovy církevního těla a světa, kterou Duch vzkříšeného stále koná v čase.

Třetí poselství se vztahuje na samotné slavení eucharistie: je třeba dát zvláštní důležitost nedělní mši svaté a samotné neděli, cítěně jako speciální den víry, den vzkříšeného Pána a dar Ducha, opravdové Velikonoce týdne. Účast na eucharistii musí být pro každého pokřtěného srdcem týdne: úkol, kterého se můžeme zříci a který máme žít nejenom, abychom naplnili jedno přikázání, ale především jako potřebu pro křesťanský život skutečně vědomý a důsledný. V eucharistii totiž čerpáme nezištnost, která nás činí schopnými odpouštět, přijímat, sloužit; nezištnost, která nehledá vlastní zájmy, která upřednostňuje pokorné a chudé, aniž by někoho vylučovala, která vítězí nad zlem dobrem a umí vše snášet.

Jak uvést toto vše do konkrétního života?

První realizací, velmi jednoduchou, je pozvání k intenzivní zkušenosti svatého přijímání. My všichni, kteří přijímáme tělo Páně, jsme povoláni žít s velkou intenzitou ten okamžik, který odpovídá Ježíšovým slovům: „Vezměte a jezte“. Opakujme s žalmem: „Duše má po tobě žízni Pane!“ (Žalm 34, 9); nechme si říci: „Okuste a vizte, jak dobrý je Hospodin“. Zkusme prožít dnes svaté přijímání s usebraností, v tichosti, nechme stranou všechny starosti; protože se přijímání stalo častým okamžikem v liturgii, je tu riziko, že se pro nás stane zvykem v negativním slova smyslu, a ne už mimořádnou událostí, která dává světlo, sílu, smysl všem dalším úkonům našeho dne. Ježíš nám řekl: „Kdo jí

mé tělo a pije mou krev má život věčný, ... přebývá ve mně a já v něm“.

Za druhé se zamysleme nad skutečností, že svaté přijímání nás uvádí nejen do společenství s Bohem, ale i mezi námi, dělá z nás církvev. Je zdrojem, srdcem naší víry, každý den živí naši lásku. Když společně přijímáme chléb života, stáváme se tělem Kristovým; už ne mnozí, ale jedno tělo. Připomíná nám to svatý Pavel v druhém čtení: „My, i když je nás mnoho, tvoříme jedno tělo“. Jsme si skutečně vědomi tohoto účinku svatého přijímání? Když se oddáváme povrchním a zlým pomluvám, když jsme v pokušení posuzovat bratry, sestry, komunitu, kněze, církvev, vzpomeneme si, že skrze eucharistii jsme s nimi jedno a že tehdy, když posuzujeme druhé, posuzujeme sami sebe, že když málo milujeme druhé, nenávidíme sami sebe?

A konečně, svaté přijímání musí mít sociální dopad, musí se uskutečňovat v láskyplné snaze o solidaritu, o vytváření občanské společnosti, abychom spojili úsilí všech lidí dobré vůle a pracovali pro mír ve světě a bratrství mezi národy. Jak je potřebné toto úsilí, jak je nutné neztrácet naději pro cesty pokoje uprostřed tolika nenávisti a ničení! Jak je pro nás potřebné společenství s Kristem, který je zdrojem každého našeho úsilí o mír!

Prosíme tě tedy, Pane, na přímluvu Panny Marie, abys nám dal pochopit – nyní a až budeme konat eucharistické procesí – něco z tvého nevyjádřitelného eucharistického tajemství. Učiň, aby se naše existence stala krok za krokem existencí darovanou, jako ta tvá.

Obnovujeme naši prosbu k tobě: O Ježíši, kterého vidíme nyní skrytého ve znamení eucharistického chleba, učiň, abychom se mohli jednoho dne radovat ve věčné blaženosti a vidět tvou odhalenou tvář ve slávě. Amen.

přeložil P. Jan Píška

Mons. Renato Boccardo byl dlouhá léta papežským ceremoniářem. Od roku 1991 do roku 2001 zároveň vedl Sekci pro mládež Papežské rady pro laiky. V této funkci třikrát navštívil Českou republiku. Následující léta strávil jako zodpovědný organizátor papežských zahraničních cest. V roce 2005 ho Jan

Pavel II. jmenoval do funkce zástupce vatikánského gubernátora a papež Benedikt XVI. jej v roce 2009 jmenoval arcibiskupem v diecézi Spoleto – Norcia. V češtině v nakladatelství Paulínky mu vyšla kniha rozhovorů s názvem: Jan Pavel II., mladí lidé a Světové dny mládeže.

Arcidiecézní setkání mládeže Praha, foto: Roman Albrecht

Král, kterého následujeme a který nás provází je velice výjimečný: je králem, který miluje až na kříž a který nás učí sloužit a milovat. A vy se nestydíte za jeho kříž! Dokonce jej objímáte, protože jste pochopili, že v darování sebe sama, ve vyjití ze sebe, je pravá radost a že láskou Bůh přemohl zlo. Nesete poutní kříž napříč kontinenty po cestách světa! Nesete jej v odpověď na Ježíšovo pozvání: „Jděte a učte všechny národy“ (srov. Mt 28,19), což je téma letošního Dne mládeže. Nesete jej, aby všem řekli, že na kříži Ježíš zbořil zeď nepřátelství, která odděluje lidi a národy a přinesl smíření a pokoj. (z homilie papeže Františka na Květnou neděli 2013)

TÝDEN V TAIZÉ

Každým rokem se v únoru vydává mládež z ostravsko-opavské diecéze do Taizé. Letos tam vyjelo ve dnech 17. – 24. února 30 mladých. Přinášíme vám odtamtud informace, pokud byste se tam chtěli se svými mladými vydat, a možná i inspiraci pro práci s Písmem.

Taizé leží v Burgunsku, v kraji vinic a na pohled chudých vesnic. Na jeho okraji je vybudován komplex s Chrámem smíření, řadou dřevěných budov a dlouhých dřevěných domků určených pro ubytování poutníků.

Mládež z ostravsko-opavské diecéze v jiné roky jezdívá do Taizé začátkem února. V té době bývá v Taizé celkem 70-120 návštěvníků, tedy opravdu komorní sestava. Tentokrát nás bylo asi 400 poutníků, přitom počet se trochu střídal, když některé skupiny mladých především z Francie během týdne odjížděly a na víkend zase další přijeli. V neděli, v den našeho odjezdu pak očekávali příjezd tisícovky Francouzů. Na Velikonoce zde bývá **4 až 5 tisíc návštěvníků**, stejně jako v létě v průběhu prázdnin.

Cílovou skupinou je mládež 16 – 30 let, přitom z Francie sem jezdí především teenageři.

Ubytování je prosté, ve vytápěných světničkách s patrovými postelemi, vždy pro 6 osob, příslušenství je na začátku dlouhých domků. Kapacita v domcích je celkem pro 2000 lidí. Pokoje se v Taizé – místě důvěry – nezamykají.

Jídlo bylo také prosté, ale dostatečné, přitom na oběd i na večeři bylo jídlo teplé – např. míchaná zelenina s kouskem masa či uzeniny, bílý chléb, ovoce a sušenka. Je vhodné dovézt si s sebou varnou konvici, čaj a kávu.

Počasí bývá v tuto dobu v Taizé již jarní, tentokrát však byla nezvyklá zima. V noci mrzlo a v posledních dvou dnech našeho pobytu dokonce sněžilo!

Program dne:

7.30 mše svatá pro zájemce

8.30 společná modlitba s bratry pro všechny účastníky, po ní snídaně

10.00 biblická hodina

12.30 společná modlitba s bratry pro všechny účastníky, po ní oběd

14.00 nácvik zpěvu (pro zájemce)

15.00 brigády nebo setkání ve skupinách (*úklid či zvelebení společných prostor, pomoc při stavbě velkých stanů - hangárů*)

17.15 svačina – sušenky a čaj

17.45 semináře

19.00 večeře

20.30 večerní modlitba (v pátek na ni navazuje modlitba u kříže, v sobotu je spojena se slavnostní světla)

Komunita bratří v Taizé byla založena jako mnišská. Proto si bratři chrání své soukromí a pro kontakt s poutníky je jich z nich vyčleněno jen několik. Čechy má v Taizé na starosti **bratr Wojtek**, původem z Polska, s nímž bývá v průběhu týdne setkání.

Bratři nepřijímají pro sebe žádné dary, ale živí se pouze prací svých rukou – výrobou keramických a jiných předmětů (české buch-

ty jsou však bratry velmi vítány).

Bratři zvou v průběhu týdne na oběd z každé skupiny kněze s jedním chlapcem (jsou mužská komunita).

Na pobyt a stravu se vybírá příspěvek od mládeže z Čech 40 EUR, nad 30 let 80 EUR za týden. Pobyt začíná nejlépe v neděli večer nebo v pondělí, končí v neděli obědem. **Příjezd** je potřeba předem nahlásit na www.taize.fr (vybrat stránky v češtině).

Každý den kromě neděle je dopoledne biblická hodina s přibližně hodinovým výkladem biblického textu, následuje rozbor textů ve skupinkách jazykově smíšených.

Příklady biblických hodin:

„Odejdi ze své země...“ (1. Moj 12,1-5)

Otázky na úvod:

Co jsem musel/a opustit, abych mohl/a přijet do Taizé?

Co mě přimělo vydat se na cestu? Co od následujících dnů očekávám?

Objevujte text.

Porovnejte Boží volání ve verších 1-3 s úryvkem o Abrahámově odchodu ve verších 4-5. Čeho jste si všimli?

Koho se týká to, co v tomto úryvku říká Bůh?

Žid 11,8-12

Které Abrahámovy činy a postoje byly umožněny vírou?

Sárin smích (Gn 18, 1-15)

Otázka na úvod: Navštívil/překvapil/rozesmál mě někdy Bůh?

Objevujte text: Které postavy v příběhu vystupují? Kdo ke komu mluví? Kdo co dělá?

Jaké místo má v příběhu smích?

Vyprávějte příběh krok za krokem (verše 1-8) a zasadte jej do dnešního způsobu života.

Jak přijímám neznámé?

Úkol na později: Najděte si při příštím jídle tři lidi, které neznáte, a najeďte se společně!

„Věřím, pomoz mé nedůvěře!“ (Mk 9, 14-29)

Otázka na úvod: Jakou roli v mém životě hraje modlitba?

Objevujte text: Který moment je v příběhu rozhodující?

Kdo dítě osvobozuje?

Ve verši 22 říká otec: „Pomoz nám.“ - Proč?

Řekl/a bych spíše „věřím“, nebo „pomoz mé nedůvěře“?

„Můj Otec...“ (Mt 26, 36-46)

Otázka na začátek: co mi říká slovo „ticho“?

Objevujte text: Co nám text říká o tom, kdo je Ježíš a ke komu mám nějaký vztah?

Všimněte si tří modliteb, které Ježíš pronáší: jak se vyvíjejí?

Jsou Ježíšova slova k učedníkům ve verši 45 v mém textu přeložena jako oznámení, nebo jako otázka? Co se tím mění?

Následující otázka: Jak v každodenním životě nechávám místo pro toho jiného, který je Bůh?

Za koho a s kým jsem povolán/a bdít a modlit se?

Úkol na později: Každý týden se v pátek večer koná modlitba u kříže, Kdo chce, může přijít a na znamení toho, že svěřuje svá břemena Ježíši, položit čelo na kříž.

Dnes můžeš strávit hodinu v tichu, přečíst si znovu evangelní úryvek a žalm 22, pokud máš bibli, nebo si udělat čas na modlitbu Otčenáš. (Náš čas pohlcuje spousta věcí – ne všechny jsou potřebné a důležité.)

Zastav se u slov, která k Tobě zvláště promlouvají, abys z rozjímání mohl přejít k modlitbě.

„Sestoupí na vás Duch svatý...“ (Lk 1, 26-45)

Otázka na začátek: Co pro mě znamená slovo „požehnat“?

Objevujte text: Jak se postava Marie v příběhu vyvíjí?

Srovnejte Marii a Alžbětu. Co se o nich dovídáme? Co o budoucnosti jejich dětí?

Jak Bůh působí skrze Ducha Svatého?

Je něco, co ze svých denních činností či zájmů můžu dát stranou? Odložit jako nepodstatné?

Pozdější otázka: Kdy ve svém životě vidím působení Ducha?

Se kterými lidmi se rád/a dělím o to, co prožívám?

Úkol na později: Přečti si Mariin chvalozpěv „Magnificat“ (Lk 1,46-56)

Potom můžeš:

- srovnat Mariin chvalozpěv s chvalozpěvem Chany (1 S 2, 1-10),
- napsat vlastní chvalozpěv, který bude vyjadřovat, co pro tebe Bůh učinil.

Marie Světníčková

Dnes jsou na tomto náměstí mnozí mladí lidé: již 28 let je Květná neděle Dnem mládeže! A to je třetí slovo: mládež! Drazí mladí, viděl jsem vás, jak jste šli v procesí, jak slavíte Ježíše s olivovými ratolestmi; vidím, jak voláte Jeho jméno a vyjadřujete svoji radost z toho, že jste s Ním! Jste důležitou součástí slavnosti víry! Přinášíte radost z víry a říkáte nám, že máme žít víru neustále s mladým srdcem, vždycky i v sedmdesáti, osmdesáti letech s mladým srdcem! S Kristem srdce nikdy nestárne! (z homilie papeže Františka na Květnou neděli 2013)

DIECÉZNÍ SETKÁNÍ MLÁDEŽE

Setkání biskupů s mládeží se již každoročně konají v sobotu před Květnou nedělí. Také letos se biskupové ve svých diecézích sešli s mládeží, aby oslavili již XXVIII. světový den mládeže, pro nějž vybral Svätý otec slova: „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy.“ (srov. Mt 28, 19).

diecéze brněnská

V sobotu 23. března 2013 proběhlo v Brně na Petrově setkání s otcem biskupem Vojtěchem. Mladí lidé se začali trousit už okolo půl osmé, hned po příchodu dostali od pořadatelů program letošního diecézního setkání mládeže. Co se týče programu, byl letos velmi pestrý.

Před vstupem do katedrály se všichni zapsali do různých skupinek (na dopolední program ve skupinkách) a šli si stoupnout do katedrály na místa určená pro jejich skupinky. Spolu s ostatními účastníky setkání poté očekávali příchod otce biskupa mezi nás. Měl pro mladé připravenou velmi pěknou katechezi zaměřenou na biblický citát a též logo tohoto setkání: „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy.“ V katechezi nás nabádal k šíření naší víry mezi ostatní. Také zmínil několik zpráv z novin, týkajících se volby papeže, pro pobavení, např.: „(...) papež František pronesl inaugurační mši...“ (myšleno odsloužil); „(...) papež František sloužil mši čelem k lidu...“ (považováno jako nová změna od papeže Benedikta). Po skončení katecheze otce biskupa se postupně všichni účastníci po skupinkách rozešli na dopolední program.

Po absolvování dopoledního programu se všichni opět sešli v okolí katedrály, kde si vyzvedli „bagetový“ oběd a teplý čaj. V poledním klidu mohli posedět v Denisových sadech (pokud jim nevadil silný vítr), podí-

vat se do věží katedrály, anebo navštívit jedno z mnoha míst svátosti smíření.

Odpolední program začal zpěvem se scholou, společně jsme vyslechli pozvánky na plánované akce v naší diecézi, seznámili se s novými animátory (otec biskup jim udělil absolutoria o absolvování kurzu animátorů), otec biskup zodpověděl naše dotazy (na volbu papeže, restituce, na studentská léta otce biskupa, na jeho první lásku, na jeho vztah k homosexuálům,...).

V 14.45 hod. pak završila celý program mše svatá. Spolu s otcem biskupem a otcem generálním vikářem přišla průvodem spousta kněží z diecéze. Po přímlovách nám otec biskup sdělil, že má pro každého z nás přítomných v katedrále malý dárek – repliku velkomoravského kříže. Malé křížky posvětil a spolu s dalšími kněžími je rozdával všem přítomným s posláním šířit víru.

Eliška Josefíková

diecéze českobudějovická

Ve dnech 22. a 23. března 2013 proběhl v Českých Budějovicích další ročník Diecézního setkání mládeže. Zúčastnilo se jej na 230 mladých, z nichž cca 90 dobrovolníků se zapojilo do příprav a zdárného průběhu. Program začal v pátek bohoslužbou v kostele Svaté Rodiny. Stejně jako minulý rok následovala akční hra po městě, která byla zaměřena na nedávnou dobu komunismu sedmdesátých let. Večerní katechezi na téma

Jak se na nás víra podepsala, nám představil P. Ivo Prokop, farář z Borovan, díky němuž jsme se mohli skrze poutavá slova ocitnout v antickém Římě a živě si představit, jak to v té době vypadalo. Jak šel čas, tak jsme se posouvali po historické přímce. To už mezi námi byli nejen interpreti muzikálu Tarsan, ale i pomocný biskup Pavel Posád. Dynamika muzikálu nás alespoň na chvíli ohřála na chladných židličkách, a tak jsme se pomalu z Tarsu a jiných Pavlových cest přesunuli k večerní modlitbě a adoraci.

V sobotu nás mile pozdravil biskup Jiří Paďour a následnou katechezi, která vycházela z letošního motto setkání, přednesl biskup Pavel Posád. V diskuzních skupinách si každý z nás mohl napsat, co pro něj Bůh a víra znamenají. Po chutném řízku v místní jídelně jsme si mohli vybrat z dvanácti tematických skupin. Děvčata často volila kreativní výrobu náhrdelníků z bavlněných šňůr a korálků. Na své si také přišli starší jedinci při tématu P. Josefa Prokeše, Ateismus. Mohli jsme se dostat také do střetu zájmu, jak v mediálním světě s redaktorem Českého rozhlasu, Filipem Černým, tak i mezi obyvatele Kavkazu s Šimonem Hellerem. Na čem stavět vztah nám s živou prezentací představili manželé Poláčkovi z Diecézního centra pro rodinu, tím ovšem témata vztahů a dalších zajímavých přednášek nekončila. Setkání jsme zakončili mší s oběma biskupy. I když mohlo být teplejší počasí a zima se vkrádala pod kabáty, z celého setkání vyzářoval klid, povzbuzení a pohoda.

Vendula Krůlová

diecéze královéhradecká

Navzdory na březem extrémně chladnému počasí byla účast hojná. Setkání se zúčastnilo přes 800 lidí. Na dopolední program, který doprovázela svým zpěvem diecézní kapela VeKa, zavítali i oba biskupové.

Po zhlédnutí úvodní scénky, která vtipným a poutavým způsobem demonstrovala motto setkání: „Jděte, získejte za učedníky všechny národy!“, následovalo slovo na den v podání seminaristů. Následně byly, jak je zvykem, představeny jednotlivé vikariáty, kaplani pro mládež a jejich minulí i budoucí zástupci. Velmi zajímavou katechezi měl o. Jan Uhlíř.

Účastníci setkání poté obdrželi bagety a rozešli se vstříc různorodým aktivitám. Mohli volit se široké škály možností. První z nich byl muzikál „Tarsan“ o svatém Pavlovi z Tarsu. Na výběr bylo i z různých sportů či týmových a deskových her.

Ve tři hodiny se v katedrále Svatého Duha konala mše svatá, již předcházela křížová cesta. Během mše obdrželi mladí kopii křížku z 9. století nalezeného v Sadech u Uherského Hradiště. Po závěrečném požehnání se všichni rozjeli do svých domovů.

Lucie Teplá

diecéze litoměřická

Oslava XXVIII. světového dne mládeže, který se každoročně slaví na Květnou neděli, v Litoměřicích proběhla ve dnech 22. - 23. března 2013 v rámci 47. diecézního setkání mládeže. Setkání se zúčastnilo přibližně 230 mladých. Program začal mší svatou v pátek večer v Diecézním domě kardinála Trochty a po večeri pokračoval večerním programem v režii skupiny animátorů, kteří v současnosti dokončují animátorský kurz. Páteční večer uzavřela adorace s evangelizačně laděnými texty.

Sobotní program setkání začal v kině Máj modlitbou kapely VíBůh. Vedoucí litoměřického centra pro mládež P. Jozef Kadlic dále v úvodní prezentaci seznámil mládež s hlavními myšlenkami poselství Benedikta XVI. ke Světovému dni mládeže. Hlav-

ním bodem programu bylo setkání mládeže s biskupem Janem Baxantem. Otec biskup se s mladými nejprve podělil o své postřehy ze Synody o nové evangelizaci, která proběhla v říjnu loňského roku. Mluvil o **nutnosti učít se cizí jazyky**, abychom se my, křesťané, dokázali mezi sebou všude domluvit. Poukázal na povzbudivý **prožitek skutečnosti celosvětové církve**: „(...) *církev Kristova není jenom nějaký malý, méněcenný, nedospělý hlouček nadšenců, ale Kristovo poselství, evangelium, (...) a ve snažení o křesťanský život nejsme sami.*“ Dále účastníkům setkání přiblížil hlavní myšlenky Synody: potřebu věrohodnosti křesťanského života a povolání k evangelizaci pro každého křesťana. Křesťana, který má živý vztah s Bohem a žije ze své víry - bez toho bývá naše evangelizace neúčinná a naivní.

Mladí poté dostali příležitost téma prodiskutovat v malých skupinách a zformulovat otázky pro následnou moderovanou diskusi. Dopolední program zakončily pozvánky a upoutávky.

Setkání pokračovalo v děkanském kostele Všech svatých na Mírovém náměstí. Skupina mládeže z Brna zde předvedla téměř hodinovou dramatinou meditaci křížové cesty. Vojtěch Jurásek, jeden ze sedmi účinkujících, ji napsal pro Velikonoce 2011 v IDCŽM v Příchovicích.

Vyvrcholením akce byla pontifikální mše svatá v katedrále sv. Štěpána. V okamžiku přinášení darů byli mladí pozváni, aby v obětním průvodu darovali sami sebe a přijali křížek (napodobeninu archeologického nálezu z doby cyrilometodějské) jako znamení, že chtějí náležet Kristu.

arcidiecéze olomoucká

V sobotu 23. března přilákala oslava Světového dne mládeže i přes velmi chladné

počasí více než 1700 mladých lidí ze všech koutů olomoucké arcidiecéze. Ráno účastníky neodradil od pětakilometrové peší pouti z nádraží na Velehrad ani mrazivý vítr. Během dopoledního programu se v bazilice představily jednotlivé děkanáty i centra pro mládež. Otec arcibiskup Jan měl katechezi dotýkající se motto letošního Světového dne mládeže. Vyzýval mládež, aby se nebála svědčit a nabídnout Krista svým vrstevníkům. Po modlitbě Anděl Páně se byl prostor pro oběd, ale i svátost smíření nebo návštěvu stánků s prezentací církevních škol a dobrovolnických aktivit.

Odpoledne měli účastníci setkání možnost navštívit jedenáct různých přednášek. Pestrá nabídka obsahovala přednášku archeologa o životě v době Cyrila a Metoděje, mluvilo se o křesťanech v politice, velký zájem byl o přednášku na téma partnerských vztahů. Ve výběru byla také duchovní témata, jako je povolání, zpověď nebo modlitba. Milovníky kultury lákal koncert skupiny Oboroh nebo divadelní představení vzniklé ze zápisků vězněného kněze. Ti, kdo nešli na přednášku, mohli uplatnit svou kreativitu ve výtvarných dílnách. V bazilice probíhala adorace vedená komunitou Blahoslavenství.

Celé setkání bylo zakončeno mší svatou. Během ní rozdávali kněží osobně každému účastníkovi kopii křížku nalezeného při vykopávkách z dob Velkomoravské říše. Pro některé účastníky z menších farností byl svědectvím víry už samotný fakt, že se na jednom místě shromáždilo tak velký počet věřících. Letošní účast příjemně překvapila i samotné pořadatele.

Jan Pilarš

diecéze ostravsko-opavská

V pátek 15. 3. 2013 jsme my – pořadatelé – vyrazili do Bruntálu připravit další diecéz-

ní setkání mládeže, které začínalo v sobotu. Ráno jsme ještě dokončovali poslední úpravy a pak už jsme čekali nával účastníků.

Program začínal, jako vždy, slovem otce biskupa, úvodní scénkou a slovem mafiánských moderátorů. Po tom všem následovala mše. A že byl kostel plný! Myslím si, že všechny to muselo stát hodně sil a přemáhání se, protože v kostele nebylo zrovna nejtepleji.

Z kostela jsme se rovnou odebrali na skvělý oběd (mňam guláš), který byl rozdělen po děkanátech, jelikož bychom se do školní jídelny všichni nevešli. Po obědě se každý účastník mohl přihlásit na dva workshopy. Nabídka byla velmi pestrá, od přednášek typu: „Jak být křesťanem ve škole,“ přes „Jak se správně vyzpovídat,“ až po „Může kurz animátorů prohloubit tvou víru?“ Myslím si, že si každý vybral to své „pravé ořechové“.

Po workshopech jsme se odebrali zase na jídlo – večeři. Poté jsme si mohli vybrat mezi dvěma koncerty, jedním z nich byl gregoriánský chorál, ve kterém účinkovali někteří kněží, a druhým chvály skupiny R. E. J. Koncerty byly parádní. Opět si každý z nás vybral podle svého gusta.

Koncerty skončily a my se zase všichni sešli v kostele, odkud jsme byli vysláni opět po děkanátech na křížovou cestu na Uhlířský vrch, kterou vedli vždy dva lidé s loučemi a jedna osoba z nás, která měla na sobě bílé triko, na kterém byl napsán vždy nějaký náš hřích. Po výstupu na Uhlířský vrch následovala v kostele adorace, která byla podle mnoha účastníků studená – tipovali jsme tak 1 000°C pod 0 - ale taky zajímavá, hodnotná a přínosná, jak pro duši tak i tělo. Po adoraci otec biskup požehnal mladým, kteří se chystají na letošní Světový den mládeže do Ria. Na závěr nám byly rozdány křížky na památku setkání. Cestou dolů jsme spíš bě-

želi, než šli, neboť zima byla opravdu veliká.

Po návratu do školy jsme se mohli odebrat již ke spánku, či si zajít pokecat ještě do naší provizorní čajovny nebo jídelny a posilnit se buchtami, čajem, čokoládou a jinými dobrotami.

Druhý den se všichni sešli na společné modlitbě v kostele, poděkovali všem účastníkům a pořadatelům, rozloučili jsme se a odjeli po děkanátech na nedělní mši do okolních farností, kde jsme (aspoň doufáme) povzbudili ve víře místní farníky.

A na závěr velké DÍKY patří všem účastníkům, bez kterých by se toto setkání neuskutečnilo, schole, pořadatelům, praporkářům, kuchařkám a kuchařům, otci biskupovi a všem, kteří na nás mysleli v modlitbě! DÍKY!

mladá účastnice z ostravsko-opavské diecéze

arcidiecéze pražská

Letošní oslava Světového dne mládeže v Praze začala v pátek večer vigilií za lidský život, kterou pořádala mládež ADCM a ADCŽM spolu s Hnutím pro život. Začali jsme mší svatou s otcem biskupem Hučkem a pokračovali adorací a celonočním bděním.

Ráno už probíhal tradičně program v Salesiánském divadle v Kobylisích, kde nás svým duchovním slovem na téma „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy“ povzbudil generální vikář Mons. Michael Slavík. Poté pozdravil přítomné mladé lidi kardinál Dominik Duka, který mimo jiné na žádost moderátora pohotově vysypal z rukávu několik vtipů. Celý program doprovázela kapela KaPři. V odpoledních hodinách proběhly semináře na různá témata a následoval duchovní program – adorace a mše svatá. Během celého dne vhadzovali účastníci do nádoby v kapli papírky se jmény lidí, za

jejichž poznání Krista se chtěli modlit, tato jména jsme pak přinesli na oltář v obětním průvodu při mši svaté.

Setkání se účastnila také různá katolická hnutí a řehole, řeholní sestry jako každý rok zajišťovaly chod čajovny, přímluvnou modlitbu a službu naslouchajícího ucha. Bratři salesiáni se velkou měrou podíleli na hladkém průběhu celého dne. Na setkání jsme kromě arcibiskupa Dominika Duky mohli potkat také biskupa Karla Herbsta, který se letos ujal především služby svátosti smíření. Již podruhé během setkání proběhlo tzv. tržiště možností, které umožnilo prezentaci aktivit mládeže v diecézi. Celý den zakončil koncert skupiny My Revolution.

Kateřina Gutwirthová

diecéze plzeňská

Oslavy XVIII. světového dne mládeže v Plzni již tradičně zahájila páteční křížová cesta ulicemi města, která byla tento rok inspirována evangeliem sv. Marka a Jana a přilákala skoro 400 lidí. Rozjímání si připravili sami mladí lidé z různých koutů diecéze – některá měla formu malé divadelní

scénky. O úvodní hudební doprovod se postaral dětský sbor Andělci. Vyvrcholením dne byla možnost neformálního setkání s biskupem Radkovským v prostorách biskupství.

V sobotu setkání pokračovalo v sále Středního odborného učiliště elektrotechnického a jako v minulých letech se sešlo přes 200 mladých. Hlavním hostem byl herec a režisér **Jiří Strach**, který vyprávěl na téma *Beze strachu o víře*, novinkou programu byl koncert *Prague Cello Quartet* a zásah módní policie, neboli přehlídka kuriozit šatníků našich kněží, které se účastnil i otec biskup František. O hudební doprovod se postarala plzeňská *Chválová kapela*, ke které se připojila schola složená z mládeže z celé diecéze. Na společný program navázaly diskusní skupinky, při kterých měli účastníci možnost téma setkání probrat do hloubky.

Den završila mše svatá s průvodem s ratolestmi a známou plzeňskou skupinou *Quo vadis*. Při mši každý dostal kopii křížku z doby Cyrila a Metoděje jako malou vzpomínku na setkání.

Petr Blažek

Arcidiecézní setkání mládeže Praha, foto: Roman Albrecht

I. MEZINÁRODNÍ SETKÁNÍ MLADÝCH KATOLÍKŮ PRO SPOLEČENSKOU SPRAVEDLNOST (FIRST INTERNATIONAL MEETING OF YOUNG CATHOLICS FOR SOCIAL JUSTICE)

V prvních jarních dnech jsem měl možnost zúčastnit se setkání mladých lidí, které se konalo v Římě od 20. – 24. 3. na Lateránské univerzitě. Samotnému setkání předcházela výběr 100 mladých křesťanů ze všech koutů světa. Českou Republiku reprezentovali 2 lidé. Nechyběli ani naši sousedé ze Slovenska a Polska.

Každý den se pracovalo velmi intenzivně v malých skupinkách. Na programu bylo pokusit se alespoň z části vyřešit problémy a situace, které se týkají mnohých lidí na celém světě. Charita, problémy komunikace, vzdělávání, lidské právo, násilí, potraty, sňatky homosexuálů aj., o tom všem jsme diskutovali. Měl jsem tu možnost a milost být ve skupince s jedním mladým americkým knězem z New Yorku, dále s jednou Slovinkou, Kanadankou, Američankou a Portugalcem. Bylo zajímavé dovídat se, jak to funguje v jiných zemích, diecézích či farnostech. Z námětů a nápadů, které jsme se snažili dát dohromady, vyplynul objektivní závěr, s kterým by se mělo pracovat v budoucnosti.

Dále jsme se zabývali tím, jak zvládnout vedení ve svých farnostech či společenstvích čili jak být dobrými „*lídry*“. Přednášející nás měli především povzbuzovat a motivovat k nové evangelizaci. My mladí můžeme ovlivnit a posunout církev novým směrem. Velmi mě potěšilo, že na přednáškách několikrát zazněla i zmínka o naší zemi. Jednou to zaznělo pozitivně a podruhé bohužel

negativně, ale s nadějí. Kardinál Maradiaga z Jižní Ameriky zmínil našeho bývalého prezidenta Václava Havla, že vždy usiloval o pravdu. Podruhé to bylo od přednášejícího Francouze Laurenta Mazase, který mluvil o naší vlasti v souvislosti s ateismem. Česká republika opravdu potřebuje pomoc. Lidé se musí zajímat o Boha. Příspěvkem k tomu bude událost, kterou podnítl papež Benedikt XVI., tzv. nádvoří národů, která se bude v listopadu konat v Praze. Zmíněný filosof bude též přítomen.

Ze setkání jsem pocítil, že církev se opravdu začíná ubírat novým směrem. Moderní technologie, vymoženosti, mobily, facebook, twitter atd., to všechno může svět více sblížit a propojit. Ale musíme s tím pracovat samozřejmě velmi citlivě a nenásilně, tak, aby to bylo k prospěchu Boha a všech lidí.

K tomu všemu jsme se duchovně připravovali. Organizátoři celého setkání pro nás připravili bohatý duchovní program, na který jen tak nikdo z nás nezapomene. Začínalo se každé ráno modlitbou a vyzváním Ducha Svatého. Zpívali jsme charismatické písně, poté následovala dopolední přednáška, kterou měl na starosti vždy někdo z pozvaných biskupů či kardinálů. Celé odpoledne pak bylo věnováno právě diskuzím na zvolené téma. Jeden večer byl pro nás připraven koncert velmi známé populární italské hudební skupiny The Sun. Jedním z nejsilnějších zážitků pro mě bylo požehnání Svatého otce

Benedikta XVI. s věnováním, které dostal každý z účastníků. Toto slavnostní předání doprovázeno orchestrem a pěveckým sborem se dělo při poděkování všem zúčastněným. Ten večer jsme se také dozvěděli, že budeme přítomni v blízkosti nového Svatého otce Františka během palmové mše sv. na Květnou neděli. Aby toho všeho ještě nebylo málo, tak jsme si také prohlédli Vatikánská muzea, kryptu papežů v bazilice sv. Petra, a u hrobu blahoslaveného papeže Jana Pavla II. nám povídal své životní zážitky se Svatým

otcem generální vikář Vatikánu Angelo Comastri, od kterého každý z nás dostal ostatky a fotografii papeže.

Jsem velice rád, že jsem se tohoto setkání mohl zúčastnit, a kéž by i duchovní plody setkání mohly být dále rozesety do srdcí diecézí, farností a lidí.

Lukáš Graca

student Teologického konviktu v Olomouci

Mladí musí říci světu: je dobré následovat Ježíše; je dobré jít s Ježíšem. Ježíšovo poselství je dobré; je dobré vyjít ze sebe sama, na periferii světa a existence, a přinášet Ježíše. Tři slova: radost, kříž a mládí. (z homilie papeže Františka na Květnou neděli 2013)

MLADÝ ČLOVĚK A SPOLEČENSKÉ DĚNÍ

V sobotu 6. dubna 2013 jsem měla velkou radost, že jsem se mohla zúčastnit semináře s diskuzí „*Mladý člověk a společenské dění*“, který se uskutečnil v Emauzském klášteře v Praze.

Po příjemně stráveném večeru v Černici, kde se prokázal nezvratitelný důkaz, že mladí lidé jsou společensky aktivní a dění se nevyhýbají, jsem měla možnost svou nabytou zkušenost z praxe obhájit i teoreticky na semináři pořádaném Radou Iustitia et Pax (Spravedlnost a mír) České biskupské konference. Pro ty, kteří tuto radu neznají, lze ve zkratce říct, že jde o společenství lidí, které projevuje dobrou vůli poukazovat očima křesťana na to, co je pro člověka či širší společenství lidí nespravedlivé, bolestné nebo jinak odporující zdravému soužití lidí mezi sebou.

Na začátek nás přivítal biskup Mons. Václav Malý, který je předsedou Rady Iustitia et Pax. V prvním bloku k nám promluvil PhDr. Ivan Gabal, sociolog, analytik a politik. Předložil nám zejména své studie o ekonomickém liberalismu, paradigmatu vzdělaného extrémismu, ale i antiteze individualismu. Kladli jsme si otázky o vytváření prevence proti různým „-ismům“, ale také jsme se zaměřili na problematiku Romů v naší společnosti a celkové pojetí vzdělávání a vzdělanosti dnešní mladé společnosti. Po počáteční nervozitě všech zúčastněných nastal bod zlomu, kdy se diskuze rozvinula do různých směrů. Z názorů pana Gabala vyplynula nutnost změny stávajícího školského systému, zejména cestou a inspirací anglosaským systémem školství, který se podle jeho zkušenosti z historického vývoje naší země a společnosti dá nejlépe aplikovat

do našeho školského systému. Vyzdvihoval samostatnost mladých lidí při spolupráci na školních projektech, ale i změnu myšlení mladého člověka k takzvané sociální inteligenci. K možnosti spolupráce a ozkoušení nových vzdělávacích systémů vyzval zejména církevní představitele, kteří by si tuto změnu měli vzít za svou nejen v návaznosti na tradici předků, kdy církevní školy a univerzity doslova táhly vzdělanost v minulých stáletích.

Po chutném obědě v místním areálu jsme se seznámili s druhým blokem Ing. Radovana Voříška, který je vedoucím prevence centra sdružení Podané ruce v Brně. Z formálního charakteru a teorie předchozího bloku jsme se přenesli do každodenní praxe pana inženýra Voříška, která je více než pestrá. Barvitým i humorným způsobem nám sdělil své zkušenosti s klienty, ale také dal důraz na možnosti prevence a práce s mladými z různých sociálních vrstev. Ať již přes skupinové terapie, nebo využití divadla Fórum, tak po přístup k jednotlivci, ale i práci se školami a třídami různého ražení. Zajímá se také o problematiku skinů, s nimiž na školách, ale i mimo ně, vede různé diskuze. Při návštěvách školních zařízení předkládá zejména témata rasismu a diskriminace. Skupiny studentů se diametrálně liší, a tak i jeho zkušenost s těmito mladými lidmi.

Trochu mě uvedl do rozpaků a přispěl k lehké trémě počáteční zmatek a možná i různorodá očekávání všech účastníků tohoto semináře. Osobně si myslím, že je lepší dát možnost na začátek se představit všem dvaceti zúčastněným, i když na úkor prodloužení semináře, než přihlížet k jejich rozpakům. Možná bychom se tím vyhnuli

vzájemné touze představovat sebe a naše organizace během celého průběhu a měli bychom tak jednodušší pojem o tom, s kým vlastně diskutujeme a co od toho můžeme očekávat. To ovšem nemění nic na faktu, že seminář byl podnětný a všichni přednášející měli velmi zajímavá témata, o kterých bychom neměli jen diskutovat, ale zejména se

snažit je přivádět v praxi.

Velké díky patří všem organizátorům tohoto semináře. Těším se, že budou další příležitosti, kdy se budeme moci intelektuálně setkat.

Vendula Krülová

Arcidiecézní setkání mládeže Praha, foto: Roman Albrecht

TIPY OD PAULÍNEK PRO TY, KDO PRACUJÍ S MLÁDEŽÍ

Nakladatelství a knihkupectví Paulínky,
tel.: 224 818 757, mobil: 733 755 999,
knihkupectvi@paulinky.cz,
www.paulinky.cz

Farnostem a společenstvím poskytujeme
15 % slevu.

Radost z víry

Benedikt XVI.

Benedikt XVI. k nám nadále promlouvá jako papež, kterému na srdci ležela víra každého křesťana. Vysvětluje a osvětluje základní pilíře křesťanské víry. Jeho hluboká a zároveň prostá slova podněcují k promýšlení křesťanských pravd, ale také k hrdosti na to, že patříme mezi křesťany. Prohloubené znalosti pak vedou k radostnému prožívání své víry a inspirují k důvěrné modlitbě. Vhodné jako dárek pro biřmovance.

Váz., 192 str., 199 Kč

Bůh, náš Otec

Jean-Claude Sagne

*Život Božích synů jako cesta
uzdravení*

Francouzský dominikán Jean-Claude Sagne ve své knize ukazuje, že pokud víra v Boha Otce není jen prázdnou frází v nedělním vyznání víry, tak živý osobní vztah k nebeskému Otci prozařuje všechny oblasti lidského života a naplňuje člověka svobodou a radostí.

Brož., 256 str., 275 Kč

Buen camino

Nejen o cestě do Compostely

Pepa Hes

Na pouti se může mezi synem a otcem stát ledacos, proto se před poutníky vynoří i některé nevyřešené situace. Jejich cesta (camino) se také prolne s aktuálními problémy, které doma řeší osmnáctiletá dcera, ale také jedna mladá učitelka. Knize nechybí vtip ani dramatické situace. Je určena pro středoškoláky i jejich rodiče.

Váz., 108 str., cena 142 Kč

Za bílého dne

Příběh sicilského kněze dona Puglisiho, který našel odvahu postavit se mafii. Papež Benedikt XVI. v červnu 2012 podepsal dekret, kterým tohoto palermského kněze prohlásil za Služebníka Božího, což je první krok na cestě ke svatořečení. Film je vhodný k diskusi. Zvláště lze poukázat na milosrdnou tvář Boha Otce, kterou se dětem snaží don Puglisi ukázat.

*DVD, hraný film, český dabing, 90 + 20
minut dokument, 295 Kč*

S hořícím srdcem

Henri J. M. Nouwen

Rozjímání o eucharistickém životě

Známý autor poukazuje na „neznámé“ vazby mezi eucharistickou bohoslužbou a naší každodenní lidskou zkušeností. Jenom tehdy, když poznáme bohatou síť vztahů mezi eucharistií a naším životem ve světě, se náš život může stát eucharistickým. Tip k Roku eucharistie!

Brož., 78 str., 92 Kč

Autobusová doprava H+S BUSSI spol. s r.o.

H+S Bussi nabízí rozsáhlé přepravní služby v oblasti autobusové a osobní dopravy, především pak ve třech hlavních oblastech:

- provozování pravidelných mezinárodních autobusových linek
- smluvní přeprava pro cestovní kanceláře
- individuální přeprava dle specifikace zákazníka

Disponujeme širokým vozovým parkem s různou kapacitou míst, autobusy, mikrobusey, osobní vozy.

H+S Bussi spol. s r.o. Autobusová doprava, Dobronická 10, 148 25 Praha 4
tel.: +420 241 721 957, fax: +420 244 470 594,
mail: info@hsbussi.cz, web: <http://www.hsbussi.cz>

XXVIII. světový den mládeže
“Jděte tedy, získejte za učedníky
všechny národy.” (srov. Mt 28,19)

Vydává
Sekce pro mládež ČBK a
Asociace křesťanských sdružení mládeže o.s.

Thákurova 3
160 00 Praha 6